

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Plzeň 2013

Stanislav Hein

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra správního práva

Diplomová práce

**Vývoj sociální starostlivosti v České republice a porovnání s některými
státy EU jako je Německo, Velká Británie a Slovenská republika**

Plzeň, červenec 2013

**Stanislav Hein
Ing. Antonín Vacík
vedúci práce**

Prehlásenie

Prehlasujem, že som diplomovú prácu na tému Vývoj sociálnej starostlivosti v Českej republike a porovnanie s niektorými štátmi EU ako je Nemecko, Veľká Británia a Slovenská republika spracoval sám a použil som iba uvedené pramene v tejto práci.

V Plzni, dňa .....

Stanislav Hein

Pod'akovanie

Ďakujem na tomto mieste vedúcemu práce pánovi Ing. Antonínovi Vacíkovi za cenné rady a pripomienky k téme diplomovej práce.

Obsah

Titulná strana.....	1
Oficiálny formulár zadania diplomovej práce.....	2
Príloha zadania diplomovej práce.....	3
Prehlásenie.....	4
Poďakovanie.....	5
Obsah.....	6
1 Úvod.....	11
2. Historický vývoj právnej úpravy sociálnej starostlivosti.....	12
2.1 Sociálna starostlivosť v staroveku	12
2.2 Stredovek.....	13
2.3 Rakúsko – Uhorsko	13
2.4 Samostatné Československo.....	14
2.5 Sociálne zabezpečenie v období komunizmu	15
2.6 Obdobie po roku 1989.....	16
3. Jednotlivé dávky sociálnej pomoci.....	17
3.1 Dávky pomoci v hmotnej núdzi.....	17
3.1.1 Okruh oprávnených osôb.....	18
3.1.2 Príspevok na živobytie.....	20
3.1.3 Doplatok na bývanie.....	21
3.1.4 Mimoriadna okamžitá pomoc.....	22
3.1.5 Rozhodovanie o dávkách v hmotnej núdzi.....	23
3.2 Dávky sociálnej starostlivosti pre ťažko zdravotne postihnutých.....	24
3.2.1 Podmienky pre priznanie dávok.....	25
3.2.1.1 Príspevok na mobilitu.....	26
3.2.1.2 Príspevok na zvláštnu pomocku.....	26
3.2.1.3 Preukaz osoby so zdravotným postihnutím.....	31

3.2.1.4 Lekárska posudkova činnosť u zdravotne postihnutých občanov.....	35
3.3 Dávky sociálnej starostlivosti pri sociálnej potrebnosti.....	35
3.3.1 Príspevok na starostlivosť.....	35
3.3.1.1 Nárok na príspevok na starostlivosť.....	36
3.3.1.2 Konanie o príspevku.....	37
3.3.1.3 Výška príspevku.....	38
3.3.1.4 Zvýšenie príspevku.....	38
3.3.1.5 Výplata príspevku.....	39
4. Životné a existenčné minimum.....	40
4.1 Zákon o životnom a existenčnom minime.....	40
4.1.1 Životné minimum jednotlivca.....	41
4.1.2 Životné minimum spoločne posudzovaných osôb.....	41
4.1.3 Existenčné minimum.....	43
4.1.3.1 Posudzovanie príjmov.....	43
4.1.4 Zvýšenie čiastok životného a existenčného minima.....	44
5. Základné druhy sociálnych služieb a ich poskytovanie.....	45
5.1 Sociálne poradenstvo.....	46
5.2 Sociálno zdravotné služby.....	47
5.3 Sociálna rehabilitácia.....	47
5.4 Osobná asistencia.....	48
5.5 Opatrovateľská služba.....	48
5.6 Sprievodcovská, predčítateľská a tlmočnická služba.....	49
5.7 Služby rannej starostlivosti.....	50
5.8 Podporované bývanie.....	50
5.9 Odľahčovacie služby.....	50
5.10 Centrá denných a týždenných služieb.....	51
5.10.1 Centrá denných služieb.....	51

5.10.2 Stacionáre denné a týždenné.....	51
5.11 Domovy dochodcov a osoby so zdravotným postihnutím.....	52
5.11.1 Domovy pre osoby so zdravotným postihnutím.....	52
5.11.2 Domovy pre dochodcov.....	52
5.12 Azylové domy.....	52
5.13 Domy na pol ceste.....	53
5.14 Chránené bývanie.....	53
5.15 Kontaktné centrá.....	53
5.16 Telefonická krízová intervencia.....	54
5.17 Krízová pomoc.....	54
5.18 Intervenčné centrá.....	54
5.19 Nízkoprahové centrá.....	55
5.20 Nocľahárne.....	56
5.21 Služby následnej starostlivosti a doliečovacie služby	56
5.22 Sociálne aktivizačné služby pre rodiny s deťmi.....	56
5.23 Terapeutické komunity.....	57
5.24 Terénne programy.....	57
6. Podmienky poskytovania sociálnych služieb.....	57
6.1 Podmienky registrácie	58
6.2 Register poskytovateľov sociálnych služieb.....	59
6.3 Povinnosti poskytovateľov sociálnych služieb.....	60
6.4 Zmluva o poskytovaní sociálnych služieb.....	61
6.5 Posobnosť pri zaistovaní sociálnych služieb.....	62
6.6 Financovanie sociálnych služieb.....	64
6.7 Predpoklady pre výkon sociálneho pracovníka.....	67
6.8 Predpoklady pre výkon činností v sociálnych službách.....	68
6.9 Priestupky upravené v zákone o sociálnych službách.....	68

6.10 Inšpekcia kvality sociálnych služieb.....	69
6.11 Vyhláška MPSV číslo 505/2006 Sb.,.....	71
6.12 Sociálna reforma v roku 2012.....	72
6.13 Projekty Ministerstva práce a sociálnych vecí v sociálnych službách.....	73
7. Sociálna starostlivosť v rámci EU – porovnanie s Nemeckom, VB a SR.....	74
7.1 Sociálna starostlivosť v Nemecku.....	74
7.1.1 Oblasti sociálnej starostlivosti v Nemecku.....	75
7.1.2 Porovnanie sociálnych služieb v Nemecku a ČR.....	77
7.1.3 Financovanie sociálnych služieb v Nemecku a Českej republike.....	78
7.2 Sociálne služby v Slovenskej republike.....	79
7.2.1 Rozdelenie sociálnych služieb.....	79
7.2.1.1 Forma sociálnej služby.....	80
7.2.1.2 Rozsah poskytovania sociálnej služby.....	81
7.3 Zákon o pomoci v hmotnej núdzi.....	82
7.3.1 Dávka v hmotnej núdzi.....	83
7.3.2 Jednorázová dávka v hmotnej núdzi.....	87
7.3.3 Životné minimum.....	88
7.3.4 Ťažké zdravotné postihnutie.....	88
7.3.5 Jednorázová dávka v hmotnej núdzi a judikatúra.....	89
7.3.6 Porovnanie sociálnej starostlivosti v Českej republike a na Slovensku.....	90
7.4 Sociálna starostlivosť vo Veľkej Británii.....	92
7.4.1 Financovanie sociálnej starostlivosti vo Veľkej Británii potrobnější exkurz.....	93
7.5 Koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia v Európskej únii.....	94
7.6 Judikatúra ESD v Luxemburku v otázkach sociálnej starostlivosti.....	96
7.6.1 Spor o príspevok na ťažkú invaliditu vyplácaný Veľkou Britániou.....	96
7.7 Judikatúra NSS ČR vo veci príspevku na starostlivosť.....	97
7.7.1 Rozsudok NSS ČR vo veci príspevku na starostlivosť.....	97

8. Návrhy de lege ferenda	99
9. Záver.....	100
Cudzojazyčné rezumé.....	101
Zoznam použitej literatúry	102
Zoznam použitých skratiek	

1. Úvod

Tému svojej diplomovej práce som si vybral, pretože ma táto téma veľmi zaujíma a je tiež veľmi aktuálna, lebo človek v dnešnej dobe ani sám nevie kedy sa dostane do takej situácie kedy bude musieť sám vyhľadať pomoc štátu.

Svoju diplomovú prácu som zpracoval do 9 kapitol. V prvej kapitole nazvanej úvod stručne uvádzam prečo som sa rozhodol pre danú tému diplomovej práce a uvádzam zároveň počet a témy jednotlivých kapitol.

Druhá kapitola nazvaná historický vývoj právnej úpravy sociálnej starostlivosti je písana o vývoji tejto úpravy a to od staroveku až po súčasnosť.

Tretia kapitola mojej diplomovej práce je nazvaná dávky sociálnej starostlivosti a uvádzam v nej jednotlivé dávky sociálnej starostlivosti a zároveň podmienky pre ich priznanie.

Štvrtá kapitola má názov životné a existenčné minimum. Prehľadne v nej píšem o zákone, ktorý upravuje túto problematiku

Piata kapitola je venovaná sociálnym službám. Píšem v nej o jednotlivých sociálnych službách a uvádzam aj zákon, ktorý tieto služby upravuje.

Šiesta kapitola pojednáva o jednotlivých podmienkach poskytovania sociálnych služieb.

Siedma kapitola je venovaná porovnaniu sociálnej starostlivosti v Českej Republike, Veľkej Británii a Nemecku.

Osmu kapitolu tvorí moj náor na aktuálnu právnu úpravu problematiky sociálnej starostlivosti v Českej republike a moje návrhy riešenie tohoto stavu.

Deviatu kapitolu tvorí záver v ktorom som stručne zhrnul o čom som v tejto mojej diplomovej práci písal a či sa mi to aj podarilo.

Ako za cieľ vo svojej diplomovej práci si dávam obsiahnuť problematiku sociálnej starostlivosti v ČR a jej porovnanie so sociálnou starostlivosťou v Nemecku, Veľkej Británii a na Slovensku.

2. Historický vývoj právnej úpravy sociálnej starostlivosti

2.1 Sociálna starostlivosť v staroveku

Na úsvite ľudskej civilizácie môžeme skor hovoriť o akte vzájomnej pomoci, ktorá bola celkom prirodzená a spočívala v zásade na rodovej a kmeňovej pospolitosti. Zárodky sociálnej politiky je možné spájať až so vznikom deľby práce, so situáciou, kedy sa začínajú vytvárať predovšetkým ekonomické, politické a právne rozdiely medzi ľuďmi, rozdiely, ktoré sú predzvesťou objektívnej nutnosti roznych sociálnych opatrení. V niektorých starovekých štátoch sa k získaniu obživy pridelovala podľa vojnovým vyslužilcom, poskytovala sa určitá pomoc vdovám a sirotám po bojovníkoch alebo chlieb chudobným slobodným občanom.¹

Už pred našim letopočtom sa v niektorých štátoch vyskytovala starostlivosť o slepých, hluchých, a telesne postihnutých. Z nášho hľadiska je dôležité, že táto pomoc zahrňovala skor určitú komunitu nie štát a bola poskytovaná jednorázovo alebo po určitú dobu. Opatrenia boli veľmi náhodilé a obmedzené.²

2.2 Stredovek

V stredoveku z dôvodu rozporov medzi feudálmi a poddanými, ktorí boli v inom postavení ako staroveký otrok sa ukazuje väčšia potreba starostlivosti o chudobných.

¹ Krebs.V., a kol. Sociální politika. 5.vyd., Praha : Wolters Kluwer, 2010, s. 153. ISBN 978 -80- 735 -585-4

² Krebs.V, a kol. Sociální politika. 5.vyd, Praha : Wolters Kluwer, 2010, s. 153. ISBN 978-80-735 - 584-4

Mala povetšinou dobročinný charakter a bola značne náhodilá a neorganizovaná. Nositeľmi tejto starostlivosti bola spravidla cirkev a šľachta. Na sklonku stredoveku je možné zaznamenať určitú aktívnu účasť obcí.

V stredoveku vznikajú a rozširujú sa rozne záujmové spolky, predovšetkým spolky tovarištva, cechy majstrov, tzv. horné bratstvo. Jedným z vážnych problémov stredoveku bola otázka tzv. bezdomovcov. Rastúce tuláctvo, žobranie a krádeže viedli nakoniec k tomu, že štát resp. vládnci panovníci museli prijať niektoré rozhodnutia, ktoré mali potom problémy zmierňovať.³

2.3 Rakúsko – Uhorsko

Na rakúsko – uhorskom území dochádza ku vzniku moderného sociálneho zákonodárstva za vlády Marie Terezie a jej syna Jozefa II, kde boli vydané cisárskymi dekrétmi tzv. penzijné normály, ktoré upravovali štátne zaopatrenie poskytované vojakom a štátnym úradníkom. Celkový moderný sociálne politický vývoj bol však reakciou na vznikajúce trhové vzťahy. Tak ako inde v industrializujúcej sa Európe začal práve v oblasti starostlivosti o chudobných. Na území vtedajšieho Rakúsko – Uhorska sa do prvých právnych predpisov upravujúcich starostlivosť o chudobných odrazila myšlienka, že starať sa o svojich príslušníkov v núdzi je povinná domovská obec.⁴

Táto zásada bola plne uplatnená v právnej úprave verejnej starostlivosti o chudobných. Úprava starostlivosti o chudobných bola realizovaná zákonom č. 105/1883 r.z.o domovskom práve a zákonom o chudobných č. 59/1868 čes. z.z. Zákon o domovskom práve stanovil obsah práva ako právo na pobyt v obci a

3 Krebs.V., a kol. Sociálna politika. 5.vyd., Praha : Wolters Kluwer, 2010, s. 153. ISBN 978 -80- 735 585

4 Koldinská K., Sociální právo. 1. vyd., Praha : C.H. Beck, 2007, s. 9 . ISBN 978-80-7179-620-6

na zaopatrenie chudobných. Domovské právo bolo možné získať jednak povodným spôsobom a to dosiahnutím verejného úradu, alebo výslovným prijatím do zväzku obce zo strany príslušnej obce. Druhým spôsob bol spôsob odvodený, ktorý sa získaval narodením, legitimáciou nemanželského dieťaťa a vydajom. Po vzniku nároku na starostlivosť o chudobného zákon o chudobných stanovil nasledujúce podmienky: domovské právo v obci, chudoba – teda nedostatok príjmu a žiadny majetok k tomu aby sa chudobný mohol sám o seba postarať a neschopnosť zárobku a nedostatok povinných osob k jeho starostlivosti. Starostlivosť o chudobných bola poskytovaná v dvoch základných formách:

- v uzavrenej starostlivosti o chudobných – v ústavoch
- vo voľnej starostlivosti – starostlivosť mimo ústavy.⁵

2.4 Samostatné Československo

Práve vzniknutý československý štát zdedil nielen právny poriadok Rakúsko - Uhorska, ale tiež prevzal povinnosť postarať sa o vojnových poškodených a predovšetkým nasmerovať spoločnosť správnym smerom von z hospodárskej a sociálnej krízy, ktorú priniesla vojna. Jedným z vhodných nástrojov sa v tejto súvislosti javilo zjednotenie doposiaľ roztrúsených samostatne stojacich systémov sociálneho poistenia a zároveň rozšírenie osobného rozsahu sociálneho poistenia, tak aby týmto systémom mohla byť zabezpečená väčšia časť obyvateľstva než tomu bolo doposiaľ. Akousi predohrou v tomto zmysle bola úprava nemocenského poistenia pre baníkov z.č. 242/1922 Sb. Z.a.n. o poistení u bankých bratských pokladen. Skutočnou reformou v oblasti sociálneho poistenia predstavoval zákon č. 221/1924 Sb. z.a.n. o poistení zamestnancov pre prípad choroby, invalidity a staroby.

⁵ Koldinská K., Sociálne právo. 1. vyd., Praha: C.H. Beck, 2007, s. 10. ISBN 978-80-7179-620-6

Hlavným prínosom tohoto skvele pripraveného právneho predpisu bolo spojenie nemocenského a dochodkového poistenia v jednom predpise a otvorenie tohoto nového vzniknutého systému sociálneho poistenia širokej verejnosti.⁶

2.5 Sociálne zabezpečenie v období komunizmu

Sociálne zabezpečenie oddelené od nemocenského poistenia bolo do československého právneho poriadku zavedené v roku 1956. Sociálne zabezpečenie ktoré zahrňovalo dochodkové zabezpečenie a sociálnu starostlivosť bolo upravené zákonom číslo 55/1956 Sb. o sociálnom zabezpečení. Na základe tohoto zákona sa zrušil systém sociálneho poistenia a všetky dávky a to včetne dochodkov, ktoré boli i naďalej financované zo štátneho rozpočtu. Zákon o sociálnom zabezpečení tiež zrušil doterajšiu starostlivosť o chudobných a nahradil ju sociálnou starostlivosťou ktorú previedol na štát a jeho orgány. Jedinou výnimkou, kde citovaný zákon umožňoval činnosť iných než štátnych subjektov v oblasti sociálnej starostlivosti predstavovalo ústavne zaopatrenie.⁷

Nemocenské poistenie bolo upravené zákonom č. 54/1956 Sb. o nemocenskom poistení zamestnancov. Podľa tohoto zákona sa poskytovala povinne na účet štátu všeobecná bezplatná zdravotná starostlivosť. Dávky nemocenského poistenia boli tiež hradené zo štátneho rozpočtu. V rámci socialistického zákonodárstva boli pravidlá pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti upravené zákonom číslo 20/1966 Sb, o starostlivosti o zdravie ľudu, ktorý predstavoval

⁶ Koldinská K., Sociálne právo. 1. vyd., Praha : C.H. Beck, 2007, s. 13 . ISBN 978-80-7179-620-6

⁷ Koldinská K., Sociálne právo. 1. vyd., Praha : C.H. Beck, 2007, s. 17 . ISBN 978-80-7179-620-6

základnú právnu normu pre oblasť zdravotnej starostlivosti až do konca 90. rokov minulého storočia. Ďalšími zákonmi v rade zákonov o sociálnom zabezpečení boli zákony číslo 101/1964 Sb. z.č. 121/1975 Sb. a zákon č. 100/1988 Sb. Tieto právne predpisy upravovali v podstate len dielčie zmeny doterajšieho systému, základná koncepcia ostávala rovnaká, jednotlivé právne úpravy sa líšily predovšetkým štedrosťou dávok sociálneho zabezpečenia.⁸

2.6 Obdobie po roku 1989

Po roku 1989 nastalo obdobie veľkých politických, hospodárskych a spoločenských zmien, ktoré sa nevyhnuli ani sociálnej ochrane. Hneď na začiatku 90. rokov bola vytvorená tzv. záchranná sociálna sieť a to predovšetkým prostredníctvom zákona č. 463/1991 Sb. o životnom minime a zákona č. 482/1991 Sb. o sociálnej potrebnosti a tiež i zavedením štátneho vyrovnávacieho príspevku, ktorý bol poskytovaný každej rodine. V rovnakom roku bol tiež prijatý zákon č. 1/1991 Sb. o zamestnanosti, ktorý zaviedol štátnu politiku zamestnanosti, ktorú realizovali predovšetkým úrady práce a to už v době kedy nezamestnanosť ešte nezačala dramaticky rásť. V oblasti pracovného práva bol prijatý zákon č. 2/1991 o kolektívnom vyjednávaní ktorým sa umožnil skutočný sociálny dialóg a zaviedli sa pravidlá pre vyjednávanie kolektívnych zmluv. Dňom 1.1.1996 sa stal účinný zákon číslo 155/1995 Sb. o dochodkovom poistení ktorý upravil nový systém

⁸ Koldinská K., Sociálne právo. 1. vyd., Praha : C.H. Beck, 2007, s. 19 . ISBN 978-80-7179-620-6

dochodkového poistenia a nahradil doterajší systém dochodkového zabezpečenia.

V roku 1995 bol tiež prijatý zákon o štátnej sociálnej podpore č. 117/1995 Sb.

Jednalo sa o nový systém zabezpečujúci podporu rodín s deťmi zo strany štátu

tvorený dávkami, ktoré boli poskytované adresne teda v závislosti na výške

príjmu a dávkami poskytovanými plošne bez závislosti na výške príjmu.

V roku 2006 boli prijaté ďalšie zákony ktoré upravovali sociálnu ochranu.

Jednalo sa o tieto zákony :

- zákon o sociálnych službách
- zákon o pomoci v hmotnej núdzi
- zákon o úrazovom poistení
- zákon o nemocenskom poistení
- zákonník práce 9

3. Jednotlivé dávky sociálnej starostlivosti

3.1 Dávky pomoci v hmotnej núdzi

Dávky pomoci v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotnej núdzi, ktorý je relatívne novým systémom, ktorý od 1.1.2007 nahradil doterajší systém sociálnej potrebnosti a dávok sociálnej starostlivosti poskytovaných sociálne potrebným osobám. Účelom tohoto systému je pomocť osobám s nedostatočnými príjmami tieto príjmy zvýšiť nad hranicu hmotnej núdze a tak zabrániť ich zotrvaniu v situácii hmotnej núdze a teda i sociálnom vylúčení. Ako je oficiálne deklarované v informácii MPSV o tomto systéme, je tento založený na ideovom princípe, že každá osoba, ktorá pracuje sa musí mať lepšie než ta ktorá nepracuje prípadne sa práci vyhýba. Systém pomoci v hmotnej núdzi obsahuje tiež určité motivačné prvky, ktoré vedú osobu ktorá sa ocitla v hmotnej núdzi k aktivite a snahe zvýšiť si vlastné príjmy predovšetkým vlastnou prácou. Zároveň sú v právnej úprave obsiahnuté nástroje ktoré chránia systém pomoci v hmotnej núdzi pred zneužitím. V ust. § 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi je definované, kto sa pokladá za osobu v hmotnej núdzi. Základným kritériom je nedostatok príjmov na zabezpečenie základných životných potrieb. Za osobu v hmotnej núdzi sa podľa zákona považuje tiež osoba ktorej príjmy sice presahujú čiastku na živobytie, ale v dosledku nedostatočného príjmu jej hrozí vážna újma na zdraví. Zákon ďalej umožňuje, aby orgán pomoci v hmotnej núdzi za osobu v hmotnej núdzi považoval i toho ktorého príjmy presahujú čiastku na živobytie, ale ktorý sa ocitol v určitej ťazkej sociálnej situácii. V ustanovení § 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi je obsiahnutá tiež negatívna definícia osoby v hmotnej núdzi.¹⁰

¹⁰ Troster, P a kol. Právo sociálneho zabezpečenia. 5. Prepracované a aktualizované vydanie. Praha : C.H.Beck, 2010,293 s

Zásadne sa za osobu v hmotnej núdzi nepovažuje osoba, ktorá neodvodne neprejavuje snahu zlepšiť svoju situáciu, alebo ten kto neplní funkciu zákonného zástupcu z hľadiska dodržovania povinnej školskej dochádzky detí. V prípade negatívnej definície osoby v hmotnej núdzi zákon stanoví menší priestor pre správne uváženie, kde stanoví že „ orgán pomoci v hmotnej núdzi môže v odvodnených prípadoch rozhodnúť, že osobou v hmotnej núdzi nie je osoba, ktorej celkové sociálne a majetkové pomery sú také, že ju možu i po úhrade odvodnených nákladov na bývanie zaručiť dostatočné zaistenie jej výživy a ostatných základných osobných potrieb a toto zaistenie je možné na nej spravodlivo žiadať.¹¹

Zákon vo svojich ďalších ustanoveniach upravuje zposoby zvyšovania si vlastného príjmu (§ 11 – 14 zákona o pomoci v hmotnej núdzi).

Zákon tiež stanoví čo sa rozumie príjmom pre účely pomoci v hmotnej núdzi. Okruh príjmov, ktoré sa berú v úvahu pri presadzovaní nároku na dávku a jej výšku je stanovený v zákone životnom minime na ktorý zákon o pomoci v hmotnej núdzi odkazuje.

Aj napriek tomu zákon o pomoci v hmotnej núdzi stanoví určité odchylky :

- takzvané čisté príjmy zo závislej činnosti a z funkčných požitkov uvedených v zákone o daniach z príjmu a zo mzdových nárokov vyplácaných úradom práce sa započítavajú vo výške 70%
- príjmy z dávky nemocenského poistenia, z podpory nezamestnanosti a podpory pri rekvifikácii sa započítavajú vo výške 80%
- ostatné príjmy uvedené v zákone o životnom minime sa započítavajú zo 100 % pričom príspevok na živobytie sa nezapočítava

Príjem sa zisťuje zpravidla za obdobie 3 kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti.

3.1.1 Okruh oprávnených osob

Zákon o pomoci v hmotnej núdzi upravuje tri dávky tohoto systému :

- príspevok na živobytie
- doplatok na bývanie
- mimoriadnu okamžitú pomoc

¹¹ Zákon číslo 111/2006 Sb. o pomoci v hmotnej núdzi § 3 ods. 4

Pre všetky tri dávky je okruh oprávnených osob stanovený v § 5 zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Na príspevok na živobytie a na doplatok na bývanie má nárok pri splnení podmienok stanovených v zákone o pomoci v hmotnej núdzi :

- osoba, ktorá je na území Českej republiky hlásena k trvalému pobytu
- osoba, ktorej bol udelený azyl, alebo doplnková ochrana
- cudzinec bez trvalého pobytu na území Českej republiky, ktorému tieto práva zaručuje medzinárodná zmluva (európska sociálna charta)
- občan členského štátu EU, pokiaľ je hlásený na území Českej republiky k pobytu po dobu dlhšiu ako tri mesiace
- občan členského štátu EU, ktorému nárok na sociálne výhody vyplýva z priamo použiteľného predpisu Európskych spoločenstiev a jeho rodinný príslušník
- rodinný príslušník občana členského štátu EU, pokiaľ je hlásený na území českej republiky k pobytu po dobu dlhšiou než tri mesiace
- cudzinec, ktorý je držiteľom povolenia k trvalému pobytu s priznaným právnym postavením dlhodobo pobývajúcего rezidenta v Európskom spoločenstve na území iného členského štátu EU a bolo mu udelené povolenie k dlhodobému pobytu na území Českej republiky
- rodinný príslušník cudzinca uvedeného vyššie, ktorému bolo udelené povolenie k dlhodobému pobytu na území Českej republiky

Stanovenie okruhu oprávnených osob je koncipované v súvislosti s členstvom ČR v EU, z ktorého mimo iné vyplýva zákaz diskriminácie na základe občianstva voči občanom iných členských štátov EU a to i v systémoch sociálneho zabezpečenia. Systémy sociálneho zabezpečenia v ČR si tak naďalej nevystačia iba s inštitútom trvalého pobytu a musia počítať aj so sociálnou ochranou poskytnutou aj iným než vlastným občanom.

Okruh oprávnených osob pre mimoriadnu okamžitú pomoc je širší a okrem osob uvedených vyššie sú oprávnenými osobami pri splnení podmienok tiež osoby pobývajúce na území Českej republiky na základe zákona o pobyte cudzincov. V odvodnených prípadoch pokiaľ je osoba vážne ohrozená na zdraví môže jej byť okamžitá pomoc poskytnutá i keď pobýva na území Českej republiky v rozpore so zákonom o pobyte cudzincov.

3.1.2 Príspevok na živobytie

Podmienky vzniku nároku na príspevok na živobytie sú stanovené pomerne zložite v ustanoveniach § 21 zákona o pomoci v hmotnej núdzi v zároveň v súvislosti s ustanovením § 9 a § 10 zákona o pomoci v hmotnej núdzi.

V zásade musí u osoby v hmotnej núdzia jej rodiny dramaticky poklesnúť príjem a to tak že nedosahuje čiastky živobytia. Čiastka živobytia sa odvíja od výšky existenčného minima a životného minima a stanoví sa individuálne pre každú osobu na základe jej snahy, možností a potrieb. Zákon o pomoci v hmotnej núdzi používa termín spoločne posudzované osoby, pričom okruh týchto spoločne posudzovaných osob je upravený v zákone o životnom minime. Do okruhu spoločne posudzovaných osob však nepatrí osoba, ktorá nastúpila výkon trestu odňatia slobody, alebo bola vzatá do vazby, ďalej osoba, ktorá je umiestnená k celoročnému pobytu v ústave sociálnej starostlivosti, alebo obdobnom zariadení. Orgán pomoci v hmotnej núdzi je navyše oprávnený určitú osobu z okruhu spoločne posudzovaných osob vylúčiť.

Výška dávky sa stanoví v podstate ako doplatok rozdielu medzi skutočným príjmom osoby, eventuálne spoločne posudzovaných osob a čiastkou na živobytie, pričom sa príjem zníži o primerané náklady na bývanie.

Pri stanovení výšky príspevku sa ďalej hodnotí snaha zvýšiť si príjem vlastnou prácou, využitím majetku a uplatnením nárokov a pohľadávok. U osob, ktoré sú odkázané na diétne stravovanie ako aj u osob ktore si hľadajú zamestnanie sa čiastka na živobytie zvyšuje. Príspevok môže byť tiež zvýšený v prípade, že má aspoň čiastočne nahradiť neplatené výživné. Poskytovanie príspevku na živobytie môže byť do určitej miery podmienené tým, že osoba v hmotnej núdzi je povinná predložiť k nahliadnutiu obsah aktivizačného plánu, ktorý pre účely zamestnanosti zpracovávajú úrady práce.¹³

¹³ Troster, P a kol. Právo sociálneho zabezpečenia. 5. Prepracované a aktualizované vydanie. Praha : C.H.Beck, 2010, 295 s

3.1.3 Doplatok na bývanie

Doplatok na bývanie je dávka pomoci v hmotnej núdzi, ktorej účelom je poskytnúť doplatok osobe v hmotnej núdzi do čiastky na živobytie jej príjem v prípade že tento nedosahuje čiastky na živobytie po zaplatení odvodnených nákladov na bývanie.

Nárok na doplatok na bývanie má vlastník alebo nájomca bytu, ktorý užíva byt a jeho príjem prípadne príjem spoločne posudzovaných osôb je po úhrade odvodnených nákladov na bývanie nižší ako čiastka jeho živobytie prípadne čiastka živobytia spoločne posudzovaných osôb. Okruh spoločne posudzovaných osôb pre účely doplatku na bývanie je rovnaký ako pre účel príspevku na bývanie zo systému štátnej sociálnej podpory.

Zákon pritom podmieňuje vznik nároku na túto dávku získaním nároku na príspevok na živobytie a tiež na príspevok na bývanie zo systému štátnej sociálnej podpory.

Doplatok na bývanie je možné priznať aj osobe, ktorej príspevok na bývanie nebol priznaný pretože jej príjem prípadne príjem spoločne posudzovaných osôb presiahol čiastku živobytia osoby a osôb spoločne posudzovaných, ale nepresiahol 1,3 násobku tejto čiastky.

Nárok na doplatok na bývanie však nevznikne, pokiaľ osoba bez vážneho dôvodu odmietne možnosť lacnejšieho primeraného bývania ponúknutú alebo zprostredkovanú obcou, v ktorej má trvalý pobyt. Toto neplatí pre osoby staršie 65 rokov a poberateľov starobného dôchodku.

Výška doplatku na bývanie je stanovená v § 35 zákona o pomoci v hmotnej núdzi tak, že činí rozdiel medzi čiastkou odvodnených nákladov na bývanie pripadajúcich na kalendárny mesiac, zníženú o príspevok na bývanie a čiastkou o ktorú príjem prevyšuje čiastku živobytia.¹⁴

¹⁴ Troster, P a kol. Právo sociálneho zabezpečenia. 5. Prepracované a aktualizované vydanie. Praha : C.H.Beck, 2010, 296 s

3.1.4 Mimoriadna okamžitá pomoc

Mimoriadna okamžitá pomoc je jednorázová dávka. Nárok na mimoriadnu okamžitú pomoc má osoba, ktorej hrozí vážna újma na zdraví a nesplnila podmienky hmotnej núdze. Dávka v tomto prípade doplní príjem takej osoby do výšky existenčného minima a v prípade nezaopatreného dieťaťa do životného minima.

Mimoriadnu okamžitú pomoc je možné poskytnúť aj osobe, ktorú postihla mimoriadna vážna udalosť (ako je napríklad povodeň, požiar, náhla živelná udalosť) a aj keď nie je v hmotnej núdzi kde jej celkové sociálne a majetkové pomery neumožňujú dosledky takej udalosti prekonať. Pri rozhodovaní o výške mimoriadnej okamžitej pomoci sa berú v úvahu majetkové pomery a príjmová situácia osoby.

Maximálna výška dávky je 15 násobok životného minima jednotlivca.

Mimoriadnu okamžitú pomoc je možné poskytnúť aj osobe, ktorá nie je v hmotnej núdzi, ale nemá vzhľadom k príjmom a celkovým sociálnym a majetkovým pomerom dostatočné prostriedky k úhrade nutného jednorázového výdaja spojeného hlavne so zaplatením správneho poplatku pri doloženej strate osobných dokladov, pri vydaní duplikátu rodného listu, alebo dokladov potrebných k prijatiu do zamestnania, s úhradou cestovného v prípade straty finančných prostriedkov a v prípade nutnej potreby s úhradou nocľahu. Mimoriadnu okamžitú pomoc je možné tiež poskytnúť na úhradu nákladov spojených s vybavením nutných základných predmetov dlhodobej potreby a na základné vybavenie domácnosti a odvodnených nákladov súvisiacich so vzdelaním alebo záujmovou činnosťou nezaopatreného dieťaťa.

Výška dávky sa v prvom prípade stanoví s ohľadom na konkrétny výdaj, a v druhom prípade až do výšky konkrétneho nákladu, ale súčet poskytnutých dávok nesmie prekročiť v kalenárnom roku 10 násobok čiastky životného minima jednotlivca.¹⁵

¹⁵ Troster, P a kol. Právo sociálneho zabezpečenia. 5. Prepracované a aktualizované vydanie. Praha : C.H.Beck, 2010, 297 s

Mimoriadnu okamžitú pomoc je možné poskytnúť tiež osobám, ktoré nesplňajú podmienky hmotné núdze, ale ktoré nemožu v danom čase s ohľadom na neuspokojivé sociálne zázemie a nedostatok finančných prostriedkov úspešne riešiť svoju situáciu a sú ohrozené sociálnym vylúčením. V tomto prípade je možné poskytnúť dávku vo výške 1000 Kč. Súčet dávok poskytnutých v kalendárnom roku nesmie presiahnuť 4 násobok čiastky životného minima jednotlivca.

Mimoriadna okamžitá pomoc je teda akousi poslednou záchrannou sieťou celého systému, jedná sa o v podstate zbernú dávku, ktorej účelom je zabezpečiť aby nikdo kto sa ocitol v nepriaznivej situácii, nebol mimo dosah sociálneho systému len preto , že nesplňa z určitých dôvodov podmienky pre vznik nároku na niektorú dávku sociálneho zabezpečenia.

3.1.5 Rozhodovanie o dávkach pomoci v hmotnej núdzi

V ustanoveniach § 42 a § 43 zákona o pomoci v hmotnej núdzi je upravená výplata dávok . Dávky pomoci v hmotnej núdzi je možné vyplácať v peňažitej i vecnej forme, doplatok na bývanie je možné dokonca použiť i bez súhlasu príjemcu k priamej úhrade nájomného, alebo služieb spojených s bývaním a to tak ,že plátca doplatku ho poukazuje prenajímateľovi, alebo poskytovateľovi služieb. Tato forma výplaty dávky sa zvolí v prípade že príslušný úrad uzná, že ide o najistejší spôsob akým je možné dosiahnuť cieľa za ktorým je dávka vyplácaná. Dávky je možné tiež vyplácať buď formou finančnou , prípadne vecí, alebo vo forme poukázok. V zákone o hmotnej núdzi je tiež upravená možnosť vyplácať opakujúcu sa dávku príspevku na živobytie nielen v mesačných splátkach, ale tiež napríklad v týždenných alebo dokonca denných intervaloch, pokiaľ je príslušnému úradu zrejmé, že príjemca dávky nie je schopný s väčším obnosom hospodáriť.

V časti piatej zákona o pomoci v hmotnej núdzi je upravená organizácia a riadenie. Sú tam jasne vymedzené kompetencie jednotlivých orgánov pomoci v hmotnej núdzi ktorými sú: Ministerstvo práce socialnych vecí, Krajský úrad práce, poprípade poverené obecné úrady a obecné úrady obcí s rozšírenou posobnosťou pri kontrolách v mieste bydliska a organizácii verejnej služby. Najdôležitejšie kompetencie sú pritom zverené Krajskému úradu práce, ktoré podľa zákona rozhoduje o priznaní príspevku na živobytie, mimoriadnej okamžitej pomoci a doplatku na bývanie a o ich výške a realizujú taktiež ich výplatu.

V druhom stupni potom rozhoduje Ministerstvo práce a sociálnych vecí a odvolanie nemá odkladný účinok.

3.2 Dávky sociálnej starostlivosti pre ťažko zdravotne postihnutých občanov

Tieto dávky upravuje zákon číslo 329/2011 Sb. o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov. Tento zákon nahradil všetky povodne poskytované dávky (úprava bytu, zakúpenie a prestavba motorového vozidla, príspevok na dopravu atď) iba dvoma.

Podľa § 2 vyššie uvedeného zákona sú dnes stanovené iba tieto dávky:

- a, príspevok na mobilitu
- b, príspevok na zvláštnu pomocku ¹⁷

3.2.1 Podmienky pre priznanie dávok

Nárok na priznanie príspevku na mobilitu a na príspevok na zvláštnu pomocku a na preukaz osoby so zdravotným postihnutím má pri splnení podmienok stanovených v zákone

17 Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

329/2011 Sb. :

a, osoba, ktorá je na území Českej republiky hlásená k trvalému pobytu podľa zákona číslo 133/2000 Sb. o evidencii obyvateľov, alebo ktorá má na území Českej republiky trvalý pobyt podľa zákona číslo 326/1999 Sb., o pobyte cudzincov

b, osoba, ktorej bola priznaná medzinárodná ochrana formou azylu

c, cudzinec bez trvalého pobytu na území Českej republiky, ktorému tento nárok zaručuje medzinárodná zmluva, ktorá je súčasťou právneho poriadku

d, občan členského štátu Európskej Únie, pokiaľ je hlásený na území Českej republiky k pobytu podľa iného právneho predpisu po dobu dlhšiu než 3 mesiace, pokiaľ mu nárok na sociálne výhody nevyplýva z priamo použiteľného predpisu Európskej Únie

e, rodinný príslušník občana členského štátu Európskej Únie, pokiaľ je hlásený na území Českej republiky k pobytu podľa iného právneho predpisu po dobu dlhšiu než 3 mesiace pokiaľ mu nárok na sociálne výhody nevyplýva z priamo použiteľného predpisu Európskej Únie

f, cudzinec, ktorý je držiteľom povolenia k trvalému pobytu s priznaným právnym postavením dlhodobo pobývajúceho rezidenta v Európskom spoločenstve na území iného členského štátu Európskej Únie, pokiaľ je hlásený na území Českej republiky k dlhodobému pobytu podľa zákona číslo 326/1999 Sb., o pobyte cudzincov. ¹⁸

O dávkách a o preukaze osoby so zdravotným postihnutím rozhoduje Úrad práce Českej republiky. O odvolaní proti rozhodnutiu Úradu práce rozhoduje Ministerstvo práce a sociálnych vecí.

Schopnosť osoby zvládať základné životné potreby v oblasti mobility, alebo orientácie sa pre nárok na príspevok na mobilitu posudzuje podľa zákona o sociálnych službách rovnakým spôsobom ako pre účely príspevku na starostlivosť.

Pokiaľ bol zdravotný stav žiadateľa o príspevok na mobilitu už posúdený pre účely príspevku na starostlivosť podľa zákona o sociálnych službách sa Krajská pobočka Úradu práce týmto

¹⁸ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

posudkom riadi pri rozhodovaní o príspevku na mobilitu.

V ostatných prípadoch požiada Krajská pobočka Úradu práce okresnú správu sociálneho zabezpečenia o posúdenie schopnosti zvládať základné životné potreby v oblasti mobility alebo orientácie. Zdravotný stav posudzujú posudkoví lekári okresnej správy sociálneho zabezpečenia, k tomu býva však vyžadované vyjadrenie ošetrojúceho lekára a posudky odborných lekárov.

3.2.1.1 Príspevok na mobilitu

Nárok na príspevok na mobilitu má osoba staršia ako jeden rok, ktorá nie je schopná zvládať základné životné potreby v oblasti mobility alebo orientácie, opakovane sa v kalendárnom mesiaci dopravuje, alebo je dopravovaná a nie sú jej poskytované pobytové sociálne služby podľa zákona o sociálnych službách v domove pre osoby so zdravotným postihnutím, v domove pre seniorov, v domove so zvláštnym režimom, alebo v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti.

Podmienky nároku príspevku na mobilitu podľa predošlého odstavca s výnimkou podmienky opakovaného dopravovania musia byť splnené po celý kalendárny mesiac.

Splnenie podmienky opakovaného dopravovania preukazuje žiadateľ čestným prehlásením.

Výška príspevku na mobilitu je za kalendárny mesiac 400 Kč.

Z dôvodov hodných zvláštného zreteľa môže byť príspevok na mobilitu priznaný aj osobe, ktorej sú poskytované pobytové služby uvedené v odstavci jedna vyššie, pokiaľ splňuje ostatné podmienky uvedené v odstavci 1.

3.2.1.2 Príspevok na zvláštnu pomocku

Podmienky nároku príspevku na zvláštnu pomocku sú:

1. Nárok na príspevok na zvláštnu pomocku má osoba, ktorá má ťažkú vadu nosného, alebo pohybového ústrojenstva alebo ťažké sluchové postihnutie, alebo ťažké zrakové postihnutie charakteru dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a jej zdravotný stav nevyklučuje priznanie tohoto príspevku¹⁹

¹⁹ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

2. Nárok na príspevok na zvláštnu pomocku poskytovaný na kúpu motorového vozidla má osoba, ktorá má ťažkú vadu nosného, alebo pohybového ústrojenstva, alebo ťažkú alebo hlbokú mentálnu retardáciu charakteru dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a jej zdravotný stav nevylučuje priznanie tohoto príspevku
3. Za dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav sa pre účely zákona o poskytovaní dávok pre osoby so zdravotným postihnutím považuje nepriaznivý zdravotný stav, ktorý podľa poznatkov lekárskej vedy, ktorý trvá, alebo má trvať dlhšie než 1 rok
4. Zdravotné postihnutie charakteru dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu odvodňujúce priznanie príspevku na zvláštnu pomocku a zdravotné stavy vylučujúce jeho priznanie sú uvedené v prílohe k zákonu o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

Podmienkou pre poskytnutie príspevku na zvláštnu pomocku ďalej je že:

a, osoba je staršia

1. 3 rokov, pokiaľ je tento príspevok poskytovaný na zakúpenie motorového vozidla alebo na úpravu bytu
2. 15 rokov, pokiaľ je tento príspevok poskytovaný na zakúpenie vodiaceho psa
3. do 1 roku v ostatných prípadoch

b, zvláštna pomocka umožní osobe sebeobsluhu, alebo ju potrebuje k realizácii pracovného uplatnenia, k príprave na budúce povolanie, k získavaniu informácií, vzdelávanie alebo ku styku s okolím, pritom sa prihliada i k ďalším pomockám, zdravotníckym prostriedkom, úpravám a predmetom, ktoré osoba využíva

c, osoba môže zvláštnu pomocku využívať, alebo môže zvláštnu pomocku využívať vo svojom sociálnom prostredí

Pokiaľ je príspevok na zvláštnu pomocku poskytovaný na zakúpenie motorového vozidla, je zároveň podmienkou, že sa osoba opakovane v kalendárnom mesiaci dopravuje a že je schopná riadiť motorové vozidlo, alebo je schopná byť prevážaná motorovým vozidlom pričom splnenie podmienky opakovaného dopravovania preukazuje žiadateľ čestným prehlásením.

Príspevok na zvláštnu pomocku nie je možné poskytnúť pokiaľ zvláštna pomocka je zdravotníckym prostriedkom, ktorý je plne hradený z verejného zdravotného poistenia, alebo je osobe zapožičaný príslušnou zdravotnou poisťovňou.²⁰

²⁰ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

Tento príspevok nie je možné poskytnúť na zakúpenie zvláštnej pomocky, ktorá nie je osobe hradená z verejného zdravotného poistenia, alebo zapožičaná zdravotnou poisťovňou z dôvodu nedostatočnej zdravotnej indikácie.

Príspevok na zvláštnu pomocku nie je možné poskytnúť, pokiaľ zvláštna pomocka je zdravotníckym prostriedkom, ktorý je čiastočne hradený z verejného zdravotného poistenia.²¹

Pokiaľ je príspevok na zvláštnu pomocku poskytnutý na zakúpenie schodišťovej plošiny, schodišťovej sedačky, alebo stropného zdvíhacieho systému, je tiež podmienkou súhlas vlastníka nehnuteľnosti s realizáciou inštalácie tohoto zariadenia a jeho prevádzkou, pokiaľ nie je vlastníkom nehnuteľnosti osoba, ktorej je tento príspevok poskytovaný.

Príspevok na zvláštnu pomocku sa poskytuje v základnom prevedení, ktorej osobe vzhľadom na jej zdravotné postihnutie plne vyhovuje a splňa podmienku najmenej ekonomickej náročnosti. Táto podmienka sa nevyžaduje, pokiaľ je príspevok na zvláštnu pomocku poskytovaný na zakúpenie motorového vozidla, alebo pokiaľ je oprávnenou osobou dieťať. Príspevok na zvláštnu pomocku na zakúpenie schodišťovej plošiny, sa poskytne len v prípade, kde odstránenie bariéry nie je možné dosiahnuť prostredníctvom schodolezu. Pokiaľ ide o poskytnutie príspevku na zvláštnu pomocku na zakúpenie schodišťovej plošiny, schodišťovej sedačky, alebo stropného zdvíhacieho systému, je osoba povinná pre účely posúdenia splnenia podmienky, predložiť na výzvu Krajskej pobočky Úradu práce, aspoň dva návrhy riešenia odstránenia bariéry včetně ceny.

Príspevok na zvláštnu pomocku, ktorý je poskytovaný na zakúpenie vodiaceho psa, sa poskytne len na zakúpenie psa, ktorý bol vycvičený a predaný právnickou, alebo fyzickou osobou, ktorá je členom medzinárodnej organizácie združujúcej výcvikové školy.

Podmienky členstva v medzinárodnej organizácii združujúcej výcvikové školy sa považuje za splnenie aj pokiaľ nie je právnická, alebo fyzická osoba jej členom, avšak

²¹ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím §9odst 8 je účinný od 1.1.2014

podala prihlášku za člena, najviac však po dobu 2 rokov odo dňa podania tejto prihlášky.

Prevádzací právny predpis stanoví zručnosti vodiaceho psa, ktoré musí splňovať.

Zoznam druhov a typov zvláštnych pomocok určenám osobám s ťažkou vadou nosného alebo pohybového ústrojenstva, ťažko sluchovo postihnutých, ťažko zrakovo postihnutých a osob s ťažkou, alebo hlbokou mentálnou retardáciou, na ktorých zakúpenie sa poskytuje príspevok stanoví prevádzací právny predpis.

Pri rozhodovaní o poskytnutí príspevku na zvláštnu pomocku, ktorá nie je uvedená v odstavci vyššie sa posudzuje, či je táto konkrétne zvláštna pomocka z hľadiska využitia porovnateľná s druhmi a typmi zvláštných pomocok uvedených v zozname podľa odstavca vyššie.

Stanovenie výšky príspevku na zvláštnu pomocku

Na zakúpenie zvláštnej pomocky, ktorej cena je nižšia ako 24 000 Kč, sa príspevok na zvláštnu pomocku poskytne v prípade, pokiaľ je príjem osoby a príjem osob s ňou spoločne posudzovaných nižší než osemnásobok životného minima jednotlivca, alebo životného minima spoločne posudzovaných osob podľa zákona o životnom a existenčnom minime. Z dovodov hodných zvláštného zreteľa, hlavne pokiaľ žiada osoba opakovane o príspevok na rozne zvláštnu pomocky, ktorých cena je nižšia ako 24 000 Kč, je možné tento príspevok poskytnúť, aj keď príjem osoby a príjem osob s ňou spoločne posudzovaných presahuje čiastku životného minima.²²

Výška príspevku na zvláštnu pomocku sa stanoví tak, aby spoluúčasť osoby činila 10 % z predpokladanej, alebo už zaplatenej ceny zvláštnej pomocky, najmenej však 1000 Kč.

Výška príspevku na zakúpenie zvláštnej pomocky, ktorej cena je vyššia ako 24 000 Kč, sa stanoví tak, aby spoluúčasť osoby činila 10 % z predpokladanej, alebo už zaplatenej ceny zvláštnej pomocky. Maximálna výška príspevku na zvláštnu pomocku činí čiastku 350 000 Kč s výnimou príspevku na zvláštnu pomocku poskytovaného na zakúpenie

²² Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

schodišťovej plošiny, ktorého maximálna výška činí 400 000 Kč. Pokiaľ osoba nemá dostatok finančných prostriedkov ku spoluúčasti, Krajská pobočka Úradu práce s prihliadnutím k miere využívania zvláštnej pomocky, k príjmu osoby a príjmu osob s ňou spoločne posudzovaných, podľa zákona o životnom a existenčnom minime a k celkovým sociálnym a majetkovým pomerom určí nižšiu výšku spoluúčasti, minimálne však 1000 Kč. Celkové sociálne a majetkové pomery sa pre tento účel posudzujú podľa zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Výška príspevku na zvláštnu pomocku poskytovaného na zakúpenie motorového vozidla, sa stanoví s prihliadnutím k opakovaniu a dovozom dopravy, k príjmu osoby a príjmu osob s ňou spoločne posudzovaných podľa zákona o životnom a existenčnom minime a k celkovým sociálnym a majetkovým pomerom. Maximálna výška príspevku na zvláštnu pomocku poskytovaného na zakúpenie motorového vozidla činí 200 000 Kč.²³

Súčet vyplatených príspevkov na zvláštnu pomocku nesmie v 60 kalendárnych mesiacoch po sebe idúcich presiahnuť čiastku 800 000 Kč, alebo 850 000 Kč pokiaľ bol v tejto dobe poskytnutý príspevok na zvláštnu pomocku na zakúpenie schodišťovej plošiny.

Od vyplatených čiastok sa pri určovaní súčtu odčítajú čiastky, ktoré osoba v tomto období vrátila, alebo ktorých vrátenie bolo odpustené.

Osoba ktorej bol vyplatený príspevok na zvláštnu pomocku je povinná tento príspevok, alebo jeho pomernú časť vrátiť pokiaľ :

- a, nepoužila tento príspevok do 3 mesiacov odo dňa jeho vyplatenia , alebo v dobe stanovenej krajskou pobočkou Úradu práce na zakúpenie zvláštnej pomocky
- b, nepoužila vyplatený príspevok v plnej výške do 3 mesiacov odo dňa jeho vyplatenia, alebo v dobe stanovenej krajskou pobočkou Úradu práce
- c, v období pred uplynutím 60 kalendárnych mesiacov po sebe idúcich odo dňa vyplatenia príspevku, alebo v období pred uplynutím 120 kalendárnych mesiacov po sebe idúcich odo dňa vyplatenia príspevku poskytnutého na zakúpenie motorového vozidla stratila

²³ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

platnosť vlastníckého práva ku zvláštnej pomocke

d, v období pred uplynutím 60 kalendárnych mesiacov po sebe idúcich odo dňa vyplatenia príspevku, alebo v období pred uplynutím 120 kalendárnych mesiacov po sebe idúcich odo dňa vyplatenia príspevku poskytnutého na zakúpenie motorového vozidla prestala zvláštnu pomocku užívať

e, sa prestala opakovane dopravovať alebo prestala byť schopná prevozu motorovým vozidlom, pokiaľ bol vyplatený príspevok na zakúpenie motorového vozidla

f, použila príspevok v rozpore s rozhodnutím o jeho priznaní

g, sa preukáže, že osoba uviedla v žiadosti o príspevok na zvláštnu pomocku nepravdivé alebo zkreslené údaje

3.2.1.3 Preukaz osoby so zdravotným postihnutím

Osobám ktorým bol podľa zákona o sociálnych službách priznaný príspevok na starostlivosť a osobám, ktorým bol priznaný príspevok na mobilitu, alebo príspevok na zvláštnu pomocku, vydáva krajská pobočka Úradu práce kartu sociálnych systémov, ktorá súčasne v zákonom stanovených prípadoch slúži ako preukaz osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (preukaz TP), alebo preukaz osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím (preukaz ZTP), alebo preukaz osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu (ZTP/P).

Preukaz osoby so zdravotným postihnutím náleží tiež osobe staršej ako jeden rok, ktorá z dovodu dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu nie je schopná zvládať základné životné podmienky v oblasti mobility, alebo orientácie, alebo je uznaná závislou na pomoci inej osoby podľa zákona o sociálnych službách.

Preukaz osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, náleží osobám, ktoré sú podľa zákona o sociálnych službách považované pre účely príspevku na starostlivosť za osoby závislé na pomoci inej osoby v stupni I (ľahká závislosť)²⁴

²⁴ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

Preukaz osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím, náleží osobám, ktoré sú podľa zákona o sociálnych službách považované pre účely príspevku na starostlivosť za osoby závislé na pomoci inej osoby v stupni II (stredne ťažká závislosť) a osobám starším ako 18 rokov, ktoré nie sú schopné zvládať základné životné potreby v oblasti mobility, alebo orientácie z dôvodu úplnej, alebo praktickej hluchoty.

Preukaz osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu, náleží osobám, ktoré sú podľa zákona o sociálnych službách považované pre účely príspevku na starostlivosť za osoby závislé na pomoci inej osoby v stupni III (ťažká závislosť), alebo v stupni IV (úplná závislosť) a osobám u ktorých bolo pre účely príspevku na mobilitu zistené, že nie sú schopné zvládať základné životné potreby v oblasti mobility, alebo orientácie, s výnimkou osob uvedených v prvom odstavci na tejto strane.

Oprávnená osoba má nárok na vydanie iba jedného preukazu osoby so zdravotným postihnutím a to preukazu, ktorý označuje závažnejšie zdravotné postihnutie, poprípade doplnené o symbol označenia osoby s úplnou, alebo praktickou hluchotou, alebo osoby ktorá je hluchoslepá, alebo osoby, ktorá je úplne, alebo prakticky nevidomá.

Konanie o priznanie preukazu osoby so zdravotným postihnutím sa zahajuje na základe písomnej žiadosti podanej na tlačive, ktoré je predpísané ministerstvom.

Žiadosť, okrem náležitostí podania podľa správneho poriadku, ďalej obsahuje označenie praktického lekára, ktorý registruje žiadateľa o preukaz osoby so zdravotným postihnutím.

Pre účely konania o priznanie preukazu osoby so zdravotným postihnutím požiada krajská pobočka Úradu práce príslušnú okresnú správu sociálneho zabezpečenia o posúdenie schopnosti žiadateľa zvládať základné životné potreby v oblasti mobility a orientácie a o posúdenie stupňa závislosti, pri rozhodovaní o priznaní preukazu osoby so zdravotným postihnutím vychádza krajská pobočka Úradu práce z tohoto posudku.²⁵

Povinnosť mlčanlivosti a oprávnenia zamestnancov štátu podľa § 31 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich

²⁵ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

zákonov a povinnosti štátnych oránov, obcí, krajov a iných osob podľa § 32 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov, platí obdobne aj pre údaje týkajúce sa žiadateľov o preukaz osoby so zdravotným postihnutím.

Osoba, ktorá je držiteľom preukazu osoby s ťažkým zdravotným postihnutím má nárok :

a, na vyhradené miesto k sedeniu vo verejných dopravných prostriedkoch, pre pravidelnú hromadnú dopravu osob, s výnimkou dopravných prostriedkov, v ktorých je miesto na sedenie viazané zakúpením miestenky

b, prednosť pri osobnom prejednaní svojej záležitosti, pokiaľ toto jednanie vyžaduje dlhšie čakanie, hlavne státie, za osobné prejednávanie záležitostí sa nepovažuje nákup v obchodoch ani obstarávanie platených služieb ani ošetrovanie a vyšetrenie v zdravotníckych zariadeniach²⁶

Osoba, ktorá je držiteľom preukazu osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím má :

a, nárok na výhody uvedené v odstavci číslo dva a tri na tejto strane

b, nárok na bezplatnú dopravu pravidelnými spojmi miestnej verejnej hromadnej dopravy

c, nárok na zľavu 75 % cestovného v druhej vozňovej triede osobného vlaku a rýchliku vo vnútroštátnej preprave a zľavu 75 % v pravidelných vnútroštátnych spojoch autobusovej dopravy

Osoba, ktorá je držiteľom preukazu osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu má nárok na:

a, výhody, ktoré sú uvedené v odstavci dva, tri a štyri na tejto strane

b, bezplatnú dopravu sprievodcu verejnými hromadnými dopravnými prostriedkami v pravidelnej vnútroštátnej osobnej hromadnej doprave

²⁶ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

c, bezplatnú dopravu vodiaceho psa, pokiaľ je táto osoba úplne , alebo prakticky nevidomá, pokiaľ ju nedoprevádza sprievodca

Osobe, ktorá je držiteľom preukazu osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím, alebo preukazu osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu a sprievodcovia držiteľa preukazu osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu, môže byť poskytnutá zľava zo vstupného na divadelné a filmové predstavenia, koncerty a iné kultúrne a športové akcie.

Ďalšie nároky osob, ktoré sú držiteľmi preukazov osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím a osoby, ktorá je držiteľom preukazu osoby so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu upravujú iné právne predpisy ako sú napríklad zákon číslo 586/1992 Sb., o daniach z príjmu, v znení neskorších predpisov, zákon číslo 565/1990 Sb., o miestnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, zákon číslo 634/2004 Sb., o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, zákon číslo 13/1997 Sb., o pozemných komunikáciách, v znení neskorších predpisov, zákon 338/1992 Sb., o dani z nehnuteľnosti v znení neskorších predpisov.²⁷

Prevádzacou právnou normou k zákonu č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov je vyhláška Ministerstva práce sociálnych vecí číslo 388/2011 Sb., o prevedení niektorých ustanovení zákona o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím. Táto vyhláška rovnako ako zákon o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím nadobudla účinnosť 1.1.2012. Prílohu číslo 1 k tejto vyhláške tvorí zoznam druhov a typov zvláštnych pomocok určených osobám so zdravotným postihnutím, na ktorých poskytnutí sa poskytuje príspevok na zvláštnu pomocku.

²⁷ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov

Prílohu číslo 2 k vyhláške číslo 388/2011 Sb., o prevedení niektorých ustanovení zákona o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím tvorí popis dovedností vodiaceho psa.²⁸

3.2.1.4 Lekárska posudková činnosť u zdravotne postihnutých občanov

Posudkový lekári okresných správ sociálneho zabezpečenia v ČR rozhodujú mimo iné aj v oblasti sociálnej starostlivosti u zdravotne postihnutých občanov.

Jedná sa predovšetkým o kompenzáciu pohybových a iných orientačných schopností zdravotne postihnutého občana a preto sa priznávajú preukazy osob s ťažkým zdravotným postihnutím, preukazy osob so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím a preukazy osob so zvlášť ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu.²⁹

3.3 Dávky sociálnej starostlivosti pri sociálnej potrebnosti

3.3.1 Príspevok na starostlivosť

Príspevok na starostlivosť upravuje zákon č. 108/2006 Sb. o sociálnych službách.

3.3.1.1 Nárok na príspevok na starostlivosť

Príspevok na starostlivosť bude náležať tým ľuďom, ktorí sú predovšetkým z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu závislí na pomoci inej osoby a to v oblasti bežnej dennej starostlivosti o vlastnú osobu a v sebestačnosti.

Starostlivosť o vlastnú osobu sa rozumie predovšetkým také denné úkony, ktoré sa týkajú zaistenia či prijímania stravy, osobnej hygieny, obliekania a pohybu.

²⁸ vyhláška Ministerstva práce sociálnych vecí číslo 388/2011 Sb., o prevedení niektorých ustanovení zákona o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím.

²⁹ Arnoldová, A., Lekárska posudková činnosť a jej funkcie v systéme sociálneho zabezpečenia I. časť, Praha, časopis Národné poistenie 4/2013,

Sebestačnosťou sa rozumejú úkony, ktoré umožňujú zúčastniť sa sociálneho života, t.j napríklad schopnosť komunikovať, nakladať s peniazmi či s predmetami osobnej potreby obstarat' si osobné záležitosti, uvariť si, vyprat' si a poupratovať'.³⁰

Príspevok na starostlivosť je poskytovaný pri splnení podmienok stanovených v zákone o sociálnych službách týmto osobám:

- a, osobe, ktorá je na území Českej republiky hlásena k trvalému pobytu podľa zákona číslo 133/2000 Sb, o evidencii obyvateľov a rodných číslach
- b, osobe, ktorej bol udelený azyl podľa zákona č. 325/1999 Sb, o azylu a o zmene zákona číslo 283/1991 o Polícii České republiky
- c, cudzincovi bez trvalého pobytu na území Českej republiky, ktorému tieto práva zaručuje medzinárodná zmluva
- d, občanovi členského štátu Európskej Únie, pokiaľ je hlásený na území Českej republiky k pobytu podľa zákona č. 326/1999 Sb po dobu dlhšiu ako sú tri mesiace, nestanoví to priamo použiteľný predpis Európskych spoločenstiev inak
- e, rodinnému príslušníkovi občana členského štátu Európskej Únie pokiaľ je hlásený na území Českej republiky k pobytu podľa zákona č. 326/1999 Sb, po dobu dlhšiou ako tri mesiace nestanoví tak priamo použiteľný predpis Európskych spoločenstiev inak
- f, cudzincovu, ktorý je držiteľom povolenia k trvalému pobytu s priznaným právnym postavením dlhodobo pobývajúceho rezidenta Európskych spoločenstiev na území iného členského štátu Európskej Únie, pokiaľ je hlásený na území Českej republiky k dlhodobému pobytu podľa zákona číslo 326/1999 Sb. po dobu dlhšiou ako sú tri mesiace, a nestanoví tak priamo použiteľný predpis Európskych spoločenstiev inak

30 Cerná,J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2. rozšírene vydanie, Plzeň: Aleš Čenek, 2007, 191 s.

g, cudzincovi ktorému bolo vydané povolenie k dlhodobému pobytu na území Českej republiky za účelom vedeckého výzkumu

h, cudzincovi ktorému bolo vydané povolenie k dlhodobému pobytu na území Českej republiky za účelom výkonu zamestnania vyžadujúceho vysokú kvalifikáciu.

3.3.1.2 Konanie o príspevku

Konanie o príspevku sa zahajuje na základe písomnej žiadosti podanej na tlačive predpísaného mimisterstvom, pokiaľ nie je osoba schopná jednat' samostatne a nemá zástupcu, zahajuje sa konanie o príspevku z úradnej moci.

Pokiaľ je nepnoletá osoba zverená na základe rozhodnutie príslušného orgánu do starostlivosti inej fyzickej osoby, zastupuje ju v konaní o príspevku tato fyzická osoba.

Žiadosť o príspevok musí okrem náležitostí stanovených správnym poriadkom obsahovať:

a, označenie fyzickej alebo právnickej osoby, ktorá osobe poskytuje, alebo bude poskytovať pomoc, rozsah pomoci, a písomný súhlas fyzickej, alebo právnickej osoby s jej poskytovaním

b, určenie, akým spôsobom má byť príspevok vyplácaný

c, doklad o výške príjmu oprávnenej osoby a spoločne posudzovaných osob v prípadoch kedy má byť príspevok zvýšený.

Krajská pobočka Úradu práce realizuje pre účely posudzovania stupňa závislosti sociálne šetrenie , pri ktorom sa zisťuje schopnosť samostatného života osoby v prirodzenom sociálnom prostredí. Krajská pobočka Úradu práce zašle príslušnej okresnej správe sociálneho zabezpečenia žiadosť o posúdenie stupňa závislosti osoby, súčasťou tejto žiadosti je písomný záznam o sociálnom šetrení a kópia žiadosti o príspevok.

Okresná správa sociálneho zabezpečenia zašle príslušnej krajskej pobočke Úradu práce rovnopis posudku s uvedením základných životných potrieb, ktoré je osoba neschopná zvládať a ďalej s uvedením , či ide o osobu s úplnou alebo praktickou hluchotou alebo hluchoslepotou keď táto osoba nezvláda základné životné potreby v oblasti orientácie.³¹

³¹ Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

Pokiaľ o príspevku rozhodne krajská pobočka Úradu práce a žiadateľ nie je s rozhodnutím spokojný má možnosť podať odvolanie na ministerstvo. Odvolanie však nemá odkladný účinok.

3.3.1.3 Výška príspevku

Výška príspevku pre osoby do 18 rokov veku činí za kalendárny mesiac:

- a, 3000 Kč, pokiaľ ide o stupeň I (ľahká závislosť)
- b, 6000 Kč, pokiaľ ide o stupeň II (stredne ťažká závislosť)
- c, 9000 Kč, pokiaľ ide o stupeň III (ťažká závislosť)
- d, 12 000 Kč, pokiaľ ide o stupeň IV (úplná závislosť)

Výška príspevku pre osoby staršie ako 18 rokov za kalendárny mesiac :

- a, 800 Kč, pokiaľ ide o stupeň I (ľahká závislosť)
- b, 4000 Kč, pokiaľ ide o stupeň II (stredne ťažká závislosť)
- c, 8000 Kč, pokiaľ ide o stupeň III (ťažká závislosť)
- d, 12 000 Kč, pokiaľ ide o stupeň IV (úplná závislosť)

3.3.1.4 Zvýšenie príspevku

Zvýšenie príspevku náleží:

- a, nezaopatrenému dieťaťu do 18 rokov veku, ktorému náleží príspevok s výnimkou
  1. dieťaťa, ktorému náleží príspevok na úhradu potrieb dieťaťa zo systému dávok pestúnskej starostlivosti podľa zákona o štátnej sociálnej podpore
  2. dieťaťu, ktorému nenáleží príspevok na úhradu potrieb dieťaťa zo systému dávok

32 Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

pestúnskej starostlivosti pretože poberá dochodok z dochodkového poistenia, ktorý je rovnaký alebo vyšší ako tento príspevok

3. dieťaťu, ktore je v plnom priamom zaopatrení zariadenia pre starostlivosť o deti alebo mládež

b, rodičovi, ktorému náleží príspevok a ktorý sa stará o nezaopatrené dieťa do 18. roku veku

V týchto vyššie uvedených prípadoch toto zvýšenie príspevku náleží pokiaľ rozhodný príjem oprávnenej osoby a osob s ňou spoločne posudzovaných je nižší ako dvojnásobok čiastky životného minima oprávnenej osoby a osob s ňou spoločne posudzovaných podľa zákona číslo 110/2006 Sb o životnom a existenčnom minime.

3.3.1.5 Výplata príspevku

Príspevok sa vypláca mesačne a to v kalendárnom mesiaci, za ktorý náleží.

Príspevok vypláca krajska pobočka Úradu práce, ktorá je príslušná k rozhodnutiu o príspevku. Príspevok sa vypláca v českej mene prostredníctvom karty sociálnych systémov a to využitím platobnej funkcie karty, alebo prevodom na platobný účet určený príjemcom príspevku, alebo v hotovosti. Pokiaľ požiada príjemca príspevku o zmenu spôsobu výplaty príspevku, je krajská pobočka Úradu práce povinná realizovať zmenu spôsobu výplaty od kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci v ktorom bola taká žiadosť doručená.

Posudzovanie zdravotného stavu pre účely nepoistných systémov sociálneho zabezpečenia je upravené v zákone o zamestnanosti číslo 435/2004 Sb. Pri posudzovaní vychádza úrad práce z podkladov vypracovaných posudkovým lekárom určeným úradom práce.³³

³³ Spirit, Michal et al. Pracovné právo a právo sociálneho zabezpečenia v ČR, Plzeň : Aleš Čenek, 2009, 395 s

4. Životné a existenčné minimum

Životné minimum je najčastejšie definované ako prah chudoby, kedy občania nachádzajúci sa pod ním nemožu žiť spôsobom minimálne prijateľným. Životné minimum je spoločensky uznanou minimálnou hranicou príjmu, pod ktorou nastáva stav hmotnej núdze. Vymedzuje výšku potrebných finančných prostriedkov pre domácnosť k dočasnému zaisteniu základných životných potrieb ich členov na veľmi skromnej úrovni.

Životné a existenčné minimum upravuje zákon číslo 110/ 2006 Sb.o životnom a existenčnom minime. Životné minimum je kritériom , ktorého hlavnou funkciou je posúdenie príjmovej nedostatočnosti pre potreby sociálnej ochrany občana, alebo rodiny. Je základným parametrom na stanovenie čiastky živobytia.³⁴

Životné minimum sa využíva tiež pri zisťovaní nároku na niektoré dávky štátnej sociálnej podpory, ktoré zabezpečujú adresnú pomoc hlavne rodinám s deťmi v stanovených sociálnych situáciách. Systém do roku 2006 neobsahoval ponukový mechanizmus, ktorý by zaručil, že prijatie do zamestnania bude znamenať v každom prípade pre takéhoto občana pozitívum. V mnoha prípadoch môže dochádzať k tomu, že vstup do zamestnania znamená že celkový príjem takéhoto občana sa nielen nezvýši ale dokonca môže byť nižší než vyplácané dávky. Existenčné minimum sa týka tých ktorí nie sú ochotní spolupracovať na zmene svojej nepriaznivej ekonomickej a sociálnej situácie aj keď k tomu majú predpoklady.

V tejto súvislosti je dôležité stanoviť úroveň príjmov, ktorá je zaručená všetkým obyvateľom.

4.1 Zákon o životnom a existenčnom minime

Cieľom tohoto zákona bolo predovšetkým zabrániť zneužívaniu systému a zefektívniť vyplácanie dávok. Životné minimum je stanovené ako jednozložkové. Časť životného minima vyjdrujúca náklady na bývanie sa z životného minima vylúčila.

Poskytovanie pomoci na úhradu nutných nákladov na bývanie je zaistené na základe zákona

34 Krebs, V., et al. Sociálna politika. 5, prepracované a aktualizované vydanie, Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010, 290s

č. 117/1995 Sb. o štátnej sociálnej podpore, poskytovaním príspevku na bývanie a na základe zákona číslo 111/2006 Sb. o pomoci v hmotnej núdzi poskytovaním doplatku na bývanie.

Čiastky životného minima sa líšia podľa toho či je občan posudzovaný samostatne, alebo spolu so spoločne posudzovanými osobami, podľa poradia osob, či ide o nezaopatrené dieťa a podobne.

4.1.1 Životné minimum jednotlivca

Čiastka životného minima jednotlivca činí mesačne 3410 Kč. Za jednotlivca sa pre účely zákona o životnom a existenčnom minime považuje osoba, ktorá nie je spoločne posudzovaná s inými osobami.³⁵

4.1.2 Životné minimum spoločne posudzovaných osob

Pokiaľ je osoba pre účely zákona o životnom a existenčnom minime posudzovaná spoločne s inými osobami sú čiastky životného minima odstupňované podľa poradia osob.

Poradie posudzovaných osob sa stanoví tak, že sa najskor posudzujú osoby, ktore nie sú nezaopatrenými deťmi a potom osoby, ktoré sú nezaopatrenými deťmi. V rámci každej z týchto skupín posudzovaných osob sa poradie stanoví podľa veku od najstaršej po najmladšiu osobu. Vekom osoby rozhodným pre stanovenie čiastok životného minima, je vek, ktorého osoba dosiahne v kalendárnom mesiaci, za ktorý je životné minimum zisťované.

Čiastka životného minima osoby, ktorá je posudzovaná ako prvá v poradí činí mesačne 3140 Kč.

35 Nariadenie vlády číslo 409/2011 o životnom a existenčnom minime, ktoré upravuje čiastky životného a existenčného minima od 1.1.2012. pričom výška čiastky životného a existenčného minima sú od 1.1.2013 rovnaké jako od 1.1.2012

Čiastka životného minima osoby, ktorá je posudzovaná ako druhá alebo ďalšia

v poradí činí mesačne :

a, 2830 Kč pre osobu ktorá je posudzovaná ako druhá a ďalšia dospelá osoba v domácnosti

b, 2450 Kč u nezaopatreného dieťaťa od 15 do 26 roku veku

c, 2140 Kč u nezaopatreného dieťaťa od 6 do 15 roku veku

d, 1740 Kč u nezaoptreného dieťaťa do 6 roku veku

Životné minimum osob, ktoré sa pre účely zákona o životnom a existenčnom minime posudzujú spoločne sa stanoví ako úhrn čiastok životného minima všetkých týchto osob.

Nezaoptrenosť dieťaťa sa pre účely zákona o životnom a existenčnom minime posudzuje podľa zákona o štátnej sociálnej podpore.³⁶

Spoločne sa pre účely zákona o životnom a existenčnom minime posudzujú:

a, rodičia a neplnoleté deti

b, manželia alebo partneri, pričom za partnera sa považuje tiež partner s ktorým občan členského štátu Európskej Unie uzavrel registrované partnerstvo na základe právnych predpisov iného členského štátu Európskej Unie, pokiaľ tieto právne predpisy upravujú vzájomnú vyživovaciu povinnosť medzi partnermi

c, rodičia a :

1, neplnoleté deti, ktoré nie sú nezaopatrené

2, plnoleté deti :

pokiaľ tieto deti spoločne s rodičmi užívajú byt a nie sú spoločne posudzované s inými osobami

d, iné osoby, ktoré spoločne užívajú byt s výnimkou osob, ktoré písomne prehlásia, že spolu trvale nežijú a spoločne neuhrádzajú náklady na svoje potreby

³⁶ Zákon číslo 110/2006 Sb., o životnom a existenčnom minime

Bytom sa pre účely tohto zákona rozumie súbor miestností poprípade jednotlivé miestnosti, ktoré podľa rozhodnutia stavebného úradu svojim stavebno technickým usporiadaním a vybavením splňujú požiadavky na trvalé bývanie.

4.1.3 Existenčné minimum

Čiastka existenčného minima osoby činí mesačne 2200 Kč.

Existenčné minimum nie je možné použiť u nezaopreného dieťaťa, u požívateľa starobného dochodku a u osoby invalidnej v treťom stupni a u osoby staršej ako 68 rokov.

4.1.3.1 Posudzovanie príjmov

Pre posúdenie toho, či príjem osoby dosahuje čiastky životného, alebo existenčného minima sa porovnáva úhrn ich započítateľných príjmov s čiastkou životného minima, alebo existenčného minima. Pokiaľ sú však osoby posudzované podľa zákona o životnom a existenčnom minime spoločne, porovnáva sa úhrn započítateľných príjmov³⁷ všetkých spoločne posudzovaných osôb s úhrnom čiastok životného minima posudzovaných osôb. Pokiaľ nestanoví zvláštny právny predpis inak, zisťujú sa príjmy posudzovaných osôb vyplatené v kalendárnom mesiaci, ktorý predchádza kalendárnemu mesiacu, v ktorom sa posudzuje, či príjmy osôb dosahujú čiastok životného minima, alebo existenčného minima. Za započítateľné príjmy sa pre účely zákona o životnom a existenčnom minime považujú:

a, príjmy zo závislej činnosti uvedené v zákone o daniach z príjmu

b, funkčné požitky uvedené v zákone o daniach z príjmu

c, príjmy z podnikania a z inej činnosti ktorá je samostatne zárobková tak ako je uvedené

37 Zákon číslo 110/2006 Sb., o životnom a existenčnom minime

v zákone o daniach z príjmu

d, príjmy z kapitálového majetku uvedené v zákone o daniach z príjmu pokiaľ nejde o plnenie zo zákonného poistenia

e, príjmy z prenájmu uvedené v zákone o daniach z príjmu

f, ostatné príjmy uvedené v zákone o daniach z príjmu, pri ktorých dochádza ku zvýšeniu majetku - a to po odpočte výdajov vynaložených na ich dosiahnutie, zaistenie, a udržanie po odpočte dane z príjmu a poistného na sociálne zabezpečenie a príspevku štátnu politiku zamestnanosti a poistného na všeobecné zdravotné posietenie, pokiaľ nebolo poistné a príspevok zahrnutý do týchto výdajov, príjmy z podnikania sú však u osoby, ktorá je poplatníkom dane z príjmov stanovené paušálnou čiastkou podľa zákona daniach z príjmu, predpokladané príjmy a výdaje vynaloženými na ich dosiahnutie, zaistenie a udržanie sú predpokladané výdaje na základe ktorých bola stanovená daň paušálnou čiastkou.³⁸

4.1.4 Zvýšenie čiastok životného a existenčného minima

Čiastky životného minima a čiastku existenčného minima môže vláda zvýšiť nariadením v pravidelnom termíne od 1. januára a to podľa skutočného rastu nákladov na výživu a na ostatné základné osobné potreby, ktoré sú vyjadrené rastom príslušného indexu spotrebiteľských cien za domácnosti celkom v stanovenom rozhodnom období za podmienky že príslušný index spotrebiteľských cien vzrastie od začiatku rozhodného obdobia o 5%.

Vláda môže nariadením čiastky životného minima a čiastku existenčného minima

38 Zákon číslo 110/2006 Sb., o životnom a existenčnom minime

zvýšiť tiež v mimoriadnom termíne. Posledné nariadenie vlády ktoré platí dodnes je nariadenie vlády číslo 409/2011 o životnom a existenčnom minime, ktoré upravuje čiastky životného a existenčného minima od 1.1.2012. Nakoľko v roku 2012 nebolo prijaté nariadenie vlády v tejto oblasti platia rovnaké čiastky životného a existenčného minima aj od 1.1.2013.

Rozhodné obdobie sa určuje tak, že prvým mesiacom tohoto obdobia je kalendárny mesiac nasledujúci po poslednom mesiaci predchádzajúceho rozhodného obdobia pri poslednom zvýšení čiastok životného a existenčného minima a posledným mesiacom rozhodného obdobia pre zvýšenie čiastok životného minima a existenčného minima v pravidelnom termine je september kalendárneho roku, ktorý predchádza kalendárnemu roku v ktorom dojde ku zvýšeniu čiastok životného minima a existenčného minima v prípade kedy došlo k zvýšeniu životného minima a existenčného minima v mimoriadnom termine, je prvým mesiacom tohoto obdobia kalendárny mesiac nasledujúci po poslednom mesiaci zohľadnenom mimoriadným zvýšením.

Rast príslušného indexu spotrebiteľských cien sa zisťuje z Českého štatistického úradu.

5. Základné druhy sociálnych služieb a ich poskytovanie

Prostredníctvom sociálnych služieb je zaisťovaná pomoc pri starostlivosti o vlastnú osobu , zaisťované stravovanie, ubytovanie, pomoc pri zaistení chodu domácnosti, ošetrovaní pomoc s výchovou, poskytovanie informácií, zprostredkovanie kontaktu so spoločenským

prostredím, psychoterapia a socioterapia, pomoc pri presad'ovaní práv a záujmov.

Pre ich hradenie je poskytovaný príspevok na starostlivosť vid' kapitola 3. Niektoré sú však aj bezplatné. Cieľom služieb býva:

- podporovať rozvoj alebo aspoň zachovanie stavajúcej sebestačnosti užívateľa, jeho návrat do vlastného domáceho prostredia, obnovenie alebo zachovanie povodného životného štýlu
- rozvíjať schopnosti užívateľov služieb a umožniť im, pokiaľ toho môžu byť schopní viesť samostatný život
- znížiť sociálne a zdravotné riziká súvisiace so zposobom života užívateľov

Základnými činnosťami pri poskytovaní sociálnych služieb sú pomoc pri zvládaní bežných úkonov starostlivosti o vlastnú osobu, pomoc pri osobnej hygiene, alebo poskytovanie podmienok pre osobnú hygienu, poskytnutie stravy, alebo pomoc pri zaist'ovaní stravy, poskytnutie ubytovania, alebo pomoc pri zaist'ovaní bývania, pomoc pri zaistení chodu domácnosti, výchovné, vzdelávacie a aktivizačné činnosti, poradenstvo, zprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím, terapeutické činnosti a pomoc pri presadzovaní práv a záujmov. Obsah základných činností u jednotlivých druhov sociálnych služieb stanoví príslušný právny predpis.³⁹

Právna úprava, ktorá konkrétne pojednáva o problematike sociálnych služieb, ich jednotlivých druhov a podmienok poskytovania je upravená v zákone číslo 108/2006 Sb. o sociálnych službách.

Prevádzacím právnym predpisom k tomuto zákonu je Vyhláška Ministerstva práce sociálnych vecí číslo 505/2006 Sb.

5.1 Sociálne poradenstvo

Sociálne poradenstvo poskytuje osobám v nepriaznivej sociálnej situácii potrebné informácie prispievajúce k riešeniu ich situácie. Základné sociálne poradenstvo je súčasťou všetkých druhov sociálnych služieb. Odborné sociálne poradenstvo zahŕňa občianske poradne, manželské a rodinné poradne, sociálnu prácu s osobami spoločensky neprizposobivými, poradne pre obeť trestných činov a domáceho násillia, sociálno právne

³⁹ Černá, J., Trinnerová, D., Vacik, A. Právo sociálneho zabezpečenia, 2. Rozšírené vydanie, Plzeň: aleč Čenek, 2007, 194 s

poradenstvo pre osoby so zdravotným postihnutím a seniorov.

Služba obsahuje poradenstvo,

zprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím, terapeutické činnosti pri posudzovaní práv a záujmov. Služba je poskytovaná bezplatne.

5.2 Sociálne zdravotné služby

Sociálne zdravotné služby napomáhajú k zaisteniu fyzickej a psychickej sebestačnosti osob, ktorým sú poskytované, sú určené osobám, ktoré už nepotrebujú akútnu zdravotnú lôžkovú starostlivosť, ale súčasne sú natoľko nesebestačné, že potrebujú pomoc druhej osoby pri každodenných úkonoch a táto pomoc im z objektívnych dôvodov nemože byť zaistená v domácom prostredí. Sociálne zdravotné služby sú poskytované v pobytových zariadeniach sociálnych služieb, alebo v pobytových zdravotníckych zariadeniach. Služby sociálnej starostlivosti poskytované v rámci sociálne zdravotných služieb podliehajú úhrade. Zdravotné úkony sú hradené z fondu verejného zdravotného poistenia.⁴⁰

5.3 Sociálna rehabilitácia

Jedná sa o súbor špecifických činností zameraných na nácvik potrebných skúseností osoby so zdravotným postihnutím smerujúcich k dosiahnutiu samostatnosti a sebestačnosti v najvyššej možnej miere s ohľadom na jej dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav.

Cieľom je dosiahnutie nájdenia vhodného pracovného uplatnenia.

Proces sociálnej rehabilitácie je integrálnou súčasťou poskytovania sociálnych služieb.

5.3 Osobná asistencia

Osobná asistencia sa poskytuje v prirodzenom sociálnom prostredí osobám so zdravotným postihnutím a seniorom, ktorých situácia vyžaduje pomoc inej osoby a to

⁴⁰ Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2. rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 194 s.

zdravotným postihnutím a seniorom, ktorých situácia vyžaduje pomoc inej osoby a to v dopredu dohodnutom rozsahu a čase. Služba obsahuje pomoc pri zvládaní bežných úkonov starostlivosti o vlastnú osobu, pomoc pri osobnej hygiene, pomoc pri zaistení chodu domácnosti, zprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím a pomoc pri presadzovaní záujmov. Služba sa poskytuje za úhradu.

5.4 Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba sa poskytuje deťom, osobám so zdravotným postihnutím a seniorom, ktorých situácia vyžaduje pomoc inej osoby a to v prirodzenom prostredí i v špecializovaných zariadeniach. Služba obsahuje pomoc pri zvládaní bežných úkonov starostlivosti o vlastnú osobu, pomoc pri osobnej hygiene, alebo poskytnutie podmienok pre osobnú hygienu, poskytnutie stravy, alebo pomoc pri zaistení stravy, pomoc pri zaistení chodu domácnosti, zprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím a pomoc pri presadzovaní práv a záujmov. Táto sociálna služba je poskytovaná za úhradu.

Výnimku však tvoria rodiny s nezaopatrenými deťmi ktoré sú zároveň v hmotnej núdzi a tiež rodiny v ktorých sa narodili súčasne tri alebo viac detí. ⁴¹

Medzi ďalšie osoby ktorým je táto sociálna služba poskytovaná zdarma sú účastníci odboja a taktiež manželia prípadne manželky po účastníkoch odboja, ktorí sú starší ako 70. rokov.

5.5 Sprievodcovská, predčitateľská a tlmočnická služba

Sprievodcovská, predčitateľská a tlmočnická služba sa poskytuje pre osoby so zdravotným postihnutím a taktiež aj seniorom, ktorých schopnosti sú natoľko značne znížené a to najmä v oblasti orientácie, alebo komunikácie a pomáha im osobne si vybaviť vlastné záležitosti. Táto sociálna služba obsahuje zprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím a pomoc pri presadzovaní práv a záujmov týchto osob. Táto sociálna služba sa poskytuje za úhradu.

⁴¹ Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2 rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 195 s.

5.6 Služby rannej starostlivosti

Služby rannej starostlivosti sa pokyujú rodičom dieťaťa vo veku do 7. rokov, ktoré je zároveň osobou so zdravotným postihnutím, alebo ktorého vývoj je ohrozený v dosledku nepriaznivého sociálneho prostredia. Táto sociálna služba je zameraná hlavne na podporu rodiny a vývoja dieťaťa s ohľadom na jeho špecifické potreby. Služba sa poskytuje predovšetkým v domácnosti. Táto služba obsahuje výchovné, vzdelávacie a aktivizačné činnosti, ďalej je to zprostredkovanie kontaktu s prostredím, terapeutické činnosti. Táto sociálna služba je poskytovaná bezplatne.

5.7 Podporované bývanie

Podporované bývanie je sociálna služba, ktorá je poskytovaná osobám so zdravotným postihnutím, ktorých situácia vyžaduje pomoc inej osoby pričom táto služba je poskytovaná v domácnosti osob.⁴²

Táto sociálna služba obsahuje pomoc pri zaistení chodu domácnosti, vzdelávacie a aktivizačné činnosti, zprostredkovanie kontaktu s prostredím terapeutickú činnosť. Táto sociálna služba je poskytovaná za úhradu.

5.8 Odľahčovacie služby

Odľahčovacie služby sú ambulantné, alebo pobytové služby ktoré sú poskytované osobám so zdravotným postihnutím a seniorom, ktorých situácia je natoľko vážna, že potrebujú pomoc inej osoby, o ktorú sa inak stará osoba blízka v domácnosti.

Cieľom tejto sociálnej služby je osobe ktorej je poskytovaná táto starostlivosť dať potrebný odpočinok. Táto sociálna služba obsahuje pomoc pri zvládaní bežných úkonov starostlivosti o vlastnú osobu, pomoc pri osobnej hygiene, pomoc pri poskytnutí podmienok pre osobnú

42 Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2 rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 196 s

hygienu, ďalej je to pomoc pri poskytnutí stravy, poskytnutie ubytovania, zprostredkovanie kontaktu s prostredím, terapeutické činnosti. Táto sociálna služba je poskytovaná za úhradu.

5.9 Centrá denných a týždenných služieb

5.9.1 Centrá denných služieb

Centrá denných služieb poskytujú ambulantné služby v špecializovaných zariadeniach s cieľom posilniť samostatnosť a sebestačnosť osob, ktoré majú zdravotné postihnutie a seniorov, ktorí sú v nepriaznivej sociálnej situácii ktorá je natoľko vážna, že môže viesť až k sociálnemu vylúčeniu. Táto sociálna služba obsahuje pomoc pri osobnej hygiene, alebo poskytnutie podmienok pre osobnú hygienu, poskytnutie stravy, ďalej sú to rozne výchovné vzdelávacie a aktivizačné činnosti. Patrí tu tiež zprostredkovanie kontaktu s prostredím, terapeutické činnosti. Táto sociálna služba sa poskytuje za úhradu.⁴³

5.9.2 Stacionáre denné a týždenné

Stacionáre denné poskytujú ambulantné služby v špecializovaných zariadeniach seniorom a osobám so zdravotným postihnutím a taktiež osobám ktoré sú ohrozené užívaním návykových látok a súčasne ich situácia vyžaduje pravidelnú pomoc inej osoby.

Stacionáre týždenné poskytujú hlavne pobytové služby v špecializovaných zariadeniach seniorom, osobám so zdravotným postihnutím a osobám, ktoré sú vážne ohrozené užívaním návykových látok a ktorých situácia je natoľko vážna že vyžaduje pravidelnú pomoc inej osoby.

Táto sociálna služba vyžaduje pomoc pri zvládaní bežných úkonov starostlivosti o vlastnú osobu, pomoc pri osobnej hygiene, poskytovanie stravy, poskytnutie ubytovania, ďalej sú to vzdelávacie a aktivizačné činnosti, zprostredkovanie kontaktu s prostredím, terapeutické činnosti.

43 Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2 rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 197 s

Táto sociálna služba sa poskytuje za úhradu.

5.10 Domovy pre dochodcov a osoby so zdravotným postihnutím

5.10.1 Domovy pre osoby so zdravotným postihnutím

Domovy pre osoby so zdravotným postihnutím poskytujú dlhodobé ubytovacie služby osobám so zdravotným postihnutím, ktorých situácia vyžaduje pomoc inej osoby. Táto sociálna služba obsahuje hlavne pomoc pri zvládaní bežných úkonov starostlivosti o vlastnú osobu, ďalej pomoc pri osobnej hygiene, alebo poskytnutie stravy, poskytnutie ubytovania ako aj výchovné, vzdelávacie a aktivizačné činnosti, zprostredkovanie kontaktu s prostredím a terapeutické činnosti. Táto sociálna služba je poskytovaná za úplatu.⁴⁴

5.10.2 Domovy pre dochodcov

Domovy dochodcov poskytujú dlhodobé ubytovanie pre dochodcov, ktorých situácia vyžaduje pomoc inej osoby. Táto sociálna služba obsahuje pomoc pri zvládaní bežných úkonov starostlivosti a o vlastnú osobu, pomoc pri osobnej hygiene, alebo poskytnutie stravy, poskytnutie ubytovania ako aj výchovné, vzdelávacie a aktivizačné činnosti, zprostredkovanie kontaktu s prostredím a terapeutické činnosti. Táto sociálna služba je poskytovaná za úhradu.

5.11 Azylové domy

Azylové domy poskytujú pobytové služby na prechodnú dobu hlavne osobám, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorá je spojená so ztratou bývania.

Táto sociálna služba obsahuje poskytnutie stravy, alebo pomoc pri zaistení stravy, poskytnutie

⁴⁴ Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2. rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 198 s

ubytovania, alebo pomoc pri poskytnutí ubytovania, výchovné vzdelávacie a aktivizačné činnosti. Táto sociálna služba je poskytovaná za úhradu.

5.12 Domy na pol cesty

Domy na pol cesty poskytujú ubytovacie služby na prechodnú dobu len pre osoby do 26. roku veku, ktoré po dosiahnutí plnoletosti opúšťajú školské zariadenia pre výkon ústavnej, alebo ochranej výchovy, poprípade pre osoby z iných zariadení pre starostlivosť o deti a mládež. Táto sociálna služba obsahuje mimo iné tieto činnosti:

- poskytnutie ubytovania, zprostredkovanie kontaktu s prostredím
- terapeutické činnosti, pomoc pri presadzovaní práv a záujmov

Táto sociálna služba sa poskytuje za úhradu.

5.13 Chránené bývanie

Chránené bývanie je dlhodobá pobytová služba, ktorá je poskytovaná hlavne pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorých situácia je natoľko vážna, že vyžaduje pomoc inej osoby.

Toto chránené bývanie má formu individuálneho, alebo skupinového bývania.

Osobe sa poskytuje podľa potreby podpora osobného asistenta.

Táto sociálna služba obsahuje poskytnutie stravy, alebo pomoc pri zaistení stravy, poskytnutie ubytovania, pomoc pri zaistení chodu domácnosti, výchovné, vzdelávacie a aktivizačné činnosti, zprostredkovanie kontaktu s prostredím, terapeutické činnosti a podobne.

Táto sociálna služba sa poskytuje za úhradu⁴⁵

5.14 Kontaktné centrá

Kontaktné centrá sú nízkoprahové zariadenia, ktoré nadvezujú kontakt s osobami

⁴⁵ Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2. rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 198 s

ktoré sú ohrozené závislosťou na návykových látkách.

Cieľom tejto sociálnej služby je

minimalizovať sociálne a zdravotné riziká spojené so zneužívaním návykových látok.

Táto sociálna služba obsahuje hlavne terapeutické činnosti a pomoc pri presadzovaní práv a záujmov. Táto sociálna služba sa poskytuje bezplatne.

5.15 Telefonická krízová intervencia

Telefonická krízová intervencia je súbor metod a techník krízovej práce s klientom v situácii, ktorú osobne prežíva ako veľmi záťažovú, nepriaznivú a ktorá ho zároveň ohrozuje. Je založená na jednorázovom, alebo v prípade nutnosti opakovanom telefonickom kontakte tohoto klienta s pracoviskom telefonической krízovej intervencie.

Táto sociálna služba je poskytovaná bezplatne.⁴⁶

5.16 Krízová pomoc

Krízová pomoc je ambulantná, alebo pobytová služba na prechodnú dobu ktorá je poskytovaná osobám, ktoré sa nachádzajú vo vážnej situácii, ktorá ohrozuje ich zdravie, alebo život. Tieto osoby nemožu na prechodnú dobu riešiť svoju nepriaznivú situáciu vlastnými silami. Táto sociálna služba obsahuje poskytnutie ubytovania, poskytnutie stravy, terapeutické činnosti a pomoc pri presadzovaní práv a záujmov. Táto sociálna služba sa poskytuje za úhradu.

5.17 Intervenčné centrá

Osobám, ktoré sú ohrozené a to násilným chovaním zo strany osob ktoré sú blízke, alebo osob žijúcich s nimi v spoločnom byte, alebo dome sa poskytuje bezprostredná psychologická a sociálna pomoc ambulantného charakteru prípadne azylovej povahy.

46 Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2 rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 199 s

Týmto osobám sa tiež zprostredkuje poskytnutie následnej pomoci a to hlavne sociálnej, lekárskej, a právnej. To je hlavné poslanie intervenčných centier poskytnutie predmetnej pomoci. Súčasťou pomoci je aj spolupráca a vzájomná informovanosť medzi orgánmi sociálno právnej ochrany detí, obcami, políciou a podobne. Tieto centrá plnia aj koordinačnú úlohu medzi zúčastnenými inštitúciami pri pomoci osobám ohrozených násilným chovaním zo strany osob blízkých, alebo osob ktoré s nimi žijú v spoločnom byte alebo dome.

Pomoc intervenčného centra je tiež poskytovaná na základe žiadosti osob ohrozených násilným chovaním zo strany inej osoby, alebo aj bez tohoto podnetu.

Intervenčné centrum je povinné kontaktovať osobu, ktorá bola v rozhodnutí o vykázaní zo spoločného bývania označená za osobu ohrozenú násilným chovaním a to v lehote do 48 h od doručenia podnetu inak vždy bezodkladne, čo sa dozvie o ohrození osoby násilným chovaním. Intervenčné centrum je povinné oznamovať príslušnému krajskému úradu počet osob ktoré sú ohrozené násilným chovaním inej osoby a ktorým bola poskytnutá pomoc.

Táto sociálna služba je poskytovaná bezplatne.⁴⁷

5.18 Nížkoprahové denné centrá

Nížkoprahové denné centrá poskytujú ambulantné služby pre osoby ktoré nemajú bývanie. Služba obsahuje pomoc pri osobnej hygiene, poskytnutí stravy. Táto služba sa poskytuje bezplatne.

Nížkoprahové zariadenia pre deti a mládež sú podobného charakteru. Poskytujú tiež ambulantné služby deťom a mládeži ktorá je ohrozená sociálnym vylúčením. Táto sociálna služba je určená hlavne rizikovým deťom ktoré sú navyše neorganizované a tiež aj takejto mládeži. Základným prostriedkom pre nadviazanie kontaktu s touto cieľovou skupinou je ponuka voľnočasových aktivít ktoré potom priamo realizujú tieto zariadenia.

Cieľom je hlavne zlepšiť kvalitu života tejto ohrozenej cieľovej skupiny a to preventívnymi

47 Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2 rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 199 s

opatreniami v podobe voľnočasových aktivít. Táto sociálna služba obsahuje výchovné vzdelávacie a aktivizačné činnosti, zprostredkovanie kontaktu so spoločenským prostredím a pomoc pri presadzovaní práv a záujmov. Táto sociálna služba sa poskytuje bezplatne.

5.19 Nocľahárne

Nocľahárne poskytujú ambulantné služby osobám bez bývania, ktoré majú záujem o využitie hygienického zariadenia a prenocovanie. Ide hlavne o bezdomovcov, ktorí nemajú žiadne zázemie vo svojej rodine. Táto služba je realizovaná formou pomoci pri osobnej hygiene, poskytnutím stravy, poskytnutím ubytovania a informácií.

Táto služba sa poskytuje za úhradu ktorú stanoví prevádzkovateľ tohoto zariadenia.⁴⁸

5.20 Služby následnej starostlivosti a doliečovacie služby

Služby následnej starostlivosti a doliečovacie sú predovšetkým ambulantné služby ktoré sú poskytované formou následnej starostlivosti osobám, ktoré sa liečia na chronickú psychickú poruchu a taktiež aj osobám ktoré sú závislé na návykových látkach.

Táto služba je realizovaná tiež formou terapeutickkej činnosti. Služba sa poskytuje zdarma.

5.21 Sociálne aktivizačné služby pre rodiny s deťmi

Sociálne aktivizačné služby pre rodiny s deťmi sú ambulantné služby poskytované rodine s deťmi, u ktorých existujú riziká ktoré sú podmienené ohrozením jeho vývoja, alebo je jeho vývoj ohrozený v dosledku dlhodobo ťažkej sociálnej situácie.

⁴⁸ Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2 rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 201 s

Služba sa poskytuje formou výchovných, vzdelávacích a aktivizačných činností, zprostredkovaním kontaktu s prostredím, a terapeutickou činnosťou.

Služba sa poskytuje zdarma.

5.22 Terapeutické komunity

Terapeutické komunity poskytujú pobytové služby na prechodnú dobu pre osoby ktoré sú závislé na návykových látkách, alebo aj pre osoby ktoré sa lieča na chronickú psychickú poruchu a majú záujem o socializáciu. Táto služba obsahuje tieto činnosti:

- poskytnutie stravy, poskytnutie ubytovania, zprostredkovanie kontaktu s prostredím
- terapeutické činnosti, pomoc pri presadzovaní práv a záujmov

Táto sociálna služba sa poskytuje zdarma.⁴⁹

5.2.3 Terénne programy

Terénne programy sú služby poskytované osobám, ktoré vedú, alebo sú ohrozené rizikovým spôsobom života. Táto služba je hlavne určená pre problémové deti a mládež, užívateľov drog, bezdomovcov, a ine sociálne ohrozené skupiny osob. Cieľom tejto sociálnej služby je tieto osoby vyhľadávať a tým hlavne minimalizovať riziká spôsobu ich života. Služba obsahuje zprostredkovania kontaktu so spoločenským prostredím a pomoc pri presadzovaní práv a záujmov týchto ohrozených skupín osob. Táto sociálna služba sa poskytuje zdarma.

6. Podmienky poskytovania sociálnych služieb

49 Černá, J., Trinnerová, D., Vacík, A., Právo sociálneho zabezpečenia. 2 rozšírené vydanie, Plzeň : Aleš Čenek, 2007, 202 s

6.1 Podmienky registrácie

Sociálne služby je možné poskytovať len na základe oprávnenia k poskytovaniu sociálnych služieb. Toto oprávnenie vzniká rozhodnutím o registrácii.

O registrácii rozhoduje krajský úrad príslušný podľa miesta trvalého alebo hláseného pobytu fyzickej osoby, alebo sídla právnickej osoby, prípadne podľa umiestnenia organizačnej zložky zahraničnej právnickej osoby na území Českej republiky v prípade, že zriaďovateľom poskytovateľa sociálnych služieb je Ministerstvo práce a sociálnych vecí, rozhoduje o registrácii toto ministerstvo.⁵⁰

Podmienkou registrácie je:

1. podanie písomnej žiadosti o registráciu
2. odborná spôsobilosť všetkých fyzických osôb ktoré budú priamo poskytovať sociálne služby
3. bezúhonnosť fyzických osôb, ktoré budú priamo poskytovať sociálne služby ako aj bezúhonnosť právnickej osoby ktorá bude poskytovať sociálne služby
4. zaistenie hygienických podmienok, pokiaľ sú sociálne služby poskytované v zariadení sociálnych služieb
5. vlastnícke, alebo iné právo k objektu, alebo priestorom v ktorých budú poskytované sociálne služby
6. zaistenie materiálnych a technických podmienok odpovedajúcich druhu poskytovaných sociálnych služieb
7. skutočnosť, že na majetok fyzickej, alebo právnickej osoby, ktorá je žiadateľom o registráciu nebol prehlásený konkurz, alebo proti nej nebolo zahájené konkurzné alebo vyrovnávacie konanie, alebo nebol návrh na prehlásenie konkurzu odmietnutý pre nedostatok majetku

Žiadosť o registráciu obahuje tieto údaje a pripojené doklady:

a, pokiaľ je žiadateľom právnická osoba, obchodná firma alebo názov, sídlo prípadne umiestnenie jej organizačnej zložky, identifikačné číslo osoby a číslo platobného účtu

50 Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

a štatutárny orgán

b, pokiaľ je žiadateľom fyzická osoba, uvádza sa meno, prípadne mená, priezviská, miesto trvalého pobytu alebo hláseného pobytu, číslo platobného účtu a dátum a miesto narodenia

c, pokiaľ je žiadateľom organizačná zložka štátu, alebo územno samosprávny celok ktorého menom bude poskytovať sociálne služby organizačná zložka územného samosprávneho celku, uvádza sa jej názov, sídlo, identifikačné číslo jej zriaďovateľa meno, prípadne mená a priezviská vedúceho organizačnej zložky a číslo platobného účtu

d, doklad o bezúhonnosti fyzických alebo právnických osôb

e, doklady preukazujúce odbornú spôsobilosť fyzických osôb

f, rozhodnutie o schválení prevádzkového poriadku

g, doklad o vlastníctvom alebo inom práve k objektu v ktorom budú poskytované sociálne služby⁵¹

h, doklad, že žiadateľ nemá daňové nedoplatky a nemá nedoplatok na poistnom a na penále na verejné zdravotné poistenie a na poistnom na penále na sociálne zabezpečenie a príspevku na štátnu politiku nezamestnanosti

6.2 Register poskytovateľov sociálnych služieb

Krajský úrad vedie register poskytovateľov sociálnych služieb do ktorého zapisuje poskytovateľov sociálnych služieb ktorým bolo vydané rozhodnutie o registrácii. Register je vedený v listinnej a elektronickej podobe.

Ministerstvo je správcom elektronickej podoby registru. Ministerstvo zaisťuje na vlastné náklady počítačový program zpracovanie údajov potrebný pre vedenie registru a poskytuje bezplatne tento program včetně jeho aktualizácií krajským úradom.

⁵¹ Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

6.3. Povinnosti poskytovateľov sociálnych služieb

Poskytovatelia sociálnych služieb sú povinní:

- 1, zaisťovať dostupnosť informácií o druhu, mieste, cieľoch, okruhu osob ktorým poskytujú sociálnu službu
- 2, informovať záujemcov o sociálnu službu o všetkých povinnostiach, ktoré by pre neho vyplývali zo zmluvy o poskytovaní sociálnych služieb
- 3, vytvárať podmienky pri poskytovaní sociálnych služieb také, ktoré umožnia osobám ktorým poskytujú sociálne služby naplňať ich ľudské a občianske práva
- 4, zpracovať vnútorné pravidlá zaistenia poskytované služby, vrátane stanovenia pravidiel pre uplatnenie oprávnených záujmov osob
- 5, dodržiavať štandardy kvality sociálnych služieb⁵²

6.4 Zmluva o poskytnutí sociálnej služby

Osoba môže o poskytnutie sociálnej služby požiadať poskytovateľa

sociálnych služieb alebo môže požiadať obec, v ktorej má trvalý pobyt alebo hlásený pobyt o sprostredkovanie možnosti poskytnutia sociálnej služby, alebo o zprostredkovanie kontaktu s poskytovateľom sociálnych služieb.

O poskytnutí sociálnej služby uzavrie osoba zmluvu s poskytovateľom sociálnych služieb.

Zmluva obsahuje tieto náležitosti:

- a, označenie zmluvných stran
- b, druh sociálnej služby
- c, rozsah poskytovanej sociálnej služby
- d, miesto a čas poskytovanie sociálnej služby

⁵² Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

- e, výšku úhrady za sociálnu službu
- f, dohoda o dodržaní vnútorných pravidiel stanovených poskytovateľom pre poskytnutie sociálnych služieb
- g, výpovedné dôvody a výpovedne lehoty
- h, doba platnosti zmluvy

6.5 Posobnosť pri zaisťovaní sociálnych služieb

Obecný úrad obce s rozšírenou posobnosťou:

- a, zaisťuje osobe ktorej nie je poskytovaná sociálna služba a je v takej situácii, ktorá by ju ohrozila na živote sociálnu službu
- b, koordinuje poskytovanie sociálnych služieb a poskytuje odborné sociálne poradenstvo osobám ohrozeným sociálnym vylúčením
- c, na základe oznámenia zdravotníckeho zariadenia zisťuje či je potrebné poskytnúť osobe umiestnenej v zdravotníckom zariadení služby sociálnej starostlivosti
- d, na území svojho správneho obvodu koordinuje poskytovanie sociálnych služieb a realizuje činnosť sociálnej práce vedúcej k riešeniu nepriaznivej sociálnej situácie⁵³

Krajský úrad :

- a, zaisťuje v spolupráci s ostatnými poskytovateľmi sociálnych služieb a obecným úradom obce s rozšírenou posobnosťou poskytnutie sociálnych služieb v prípade keď poskytovateľ sociálnych služieb ukončil svoju činnosť
- b, koordinuje poskytovanie sociálnych služieb osobám, ktorých práva a záujmy sú ohrozené trestnou činnosťou inej osoby
- c, na území svojho správneho obvodu koordinuje poskytovanie sociálnych služieb a realizuje a koordinuje činnosti sociálnej práce vedúce k riešeniu nepriaznivej sociálnej situácie

Obec :

- a, zaisťuje potreby poskytovania sociálnych služieb osobám, alebo skupinám osob na svojom území

⁵³ Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

b, zaisťuje dostupnosť informácií o možnostiach a spôsoboch poskytovania sociálnych služieb na svojom území

c, spolupracuje s ďalšími obcami, krajmi a s poskytovateľmi sociálnych služieb pri zprostredkovaní pomoci osobám

d, môže zpracovať strednodobý plán rozvoja sociálnych služieb v spolupráci s krajom

e, spolupracuje s krajom pri príprave a realizácii strednodobého plánu rozvoja sociálnych služieb kraja

Kraj :

a, zaisťuje potreby poskytovania sociálnych služieb osobám alebo skupinám osob na svojom území

b, zaisťuje dostupnosť informácií o možnostiach a spôsoboch poskytovania sociálnych služieb na svojom území

c, spolupracuje s obcami, s ďalšími krajmi a s poskytovateľmi sociálnych služieb pri zprostredkovaní pomoci osobám⁵⁴

d, zpracováva strednodobý plán rozvoja sociálnych služieb v spolupráci s obcami na území kraja

e, sleduje a vyhodnocuje plnenie úloh plán rozvoja sociálnych služieb za účasti poskytovateľov sociálnych služieb a zástupcov osob ktorým sú sociálne služby poskytované

f, informuje ministerstvo o plnení plánov rozvoja sociálnych služieb

g, zaisťuje dostupnosť poskytovania sociálnych služieb na svojom území v súlade so strednodobým plánom rozvoja sociálnych služieb

Ministerstvo:

a, riadi a kontroluje výkon štátnej správy v oblasti sociálnych služieb

⁵⁴Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

b, zpracováva strednodobý národný plán rozvoja sociálnych služieb za účasti krajov, zástupcov poskytovateľov sociálnych služieb a zástupcov osob ktorými sú poskytované sociálne služby

c, spolupracuje s Ministerstvom vnútra pri optimalizácii dostupnosti miestnych verejných služieb⁵⁵

6.6 Financovanie sociálnych služieb

Dotácie zo štátneho rozpočtu sa poskytujú na zaistenie poskytovania sociálnych služieb poskytovateľom sociálnych služieb, ktorí sú zapísaní v registri.

Dotácie sa poskytujú k financovaniu bežných výdajov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb v súlade so zpracovaným strednodobým plánom rozvoja sociálnych služieb. Dotácie zo štátneho rozpočtu sú poskytované prostredníctvom rozpočtov krajov.

Činnosť krajov je v zmysle poskytovania dotácií vykonávanou v prenesenej posobnosti.

Zo štátneho rozpočtu môžu byť poskytované účelové dotácie k financovaniu bežných výdajov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb poskytovateľom sociálnych služieb, ktorí sú zapísaní v registri.

Dotácie je možné poskytnúť :

a, na podporu sociálnych služieb, ktoré majú celoštátny alebo nadregionálny charakter

b, na činnosti, ktoré majú rozvojovú povahu hlavne na vzdelávanie úradníkov v sociálnych službách

c, v prípade mimoriadnych situácií ktorými sa rozumejú hlavne živelné pohromy, požiar, ekologická alebo priemyselná havária

⁵⁵ Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

Tieto účelové dotácie sa môžu realizovať tiež formou programov ktoré sú financované v rámci štrukturálnych fondov Európskych spoločenstiev a ďalších programov Európskych spoločenstiev. Na poskytnutie týchto dotácií však nie je právny nárok. Účelové dotácie môže poskytnúť aj obec alebo kraj a to na financovanie bežných výdajov ktoré súvisia s poskytovaním sociálnych služieb a to poskytovateľom ktorí sú zapísaní v registri.⁵⁶

6.7 Predpoklady pre výkon sociálneho pracovníka

Sociálny pracovník vykonáva sociálne šetrenie, zabezpečuje sociálne agendy včetně riešenia sociálne právnych problémov v zariadeniach poskytujúcich sociálnu starostlivosť a taktiež zabezpečuje sociálne poradenstvo.

Predpokladom k výkonu povolania sociálneho pracovníka je spôsobilosť k právnym úkonom, bezúhonnosť, zdravotná spôsobilosť a odborná spôsobilosť.

Zdravotná spôsobilosť sa zisťuje na základe lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti a posudok vydáva praktický lekár a u zamestnancov lekár závodnej preventívnej starostlivosti.

Odbornou spôsobilosťou sociálneho pracovníka je :

a, vyššie odborné vzdelanie získané absolvovaním vzdelávacieho programu v odboroch zameraných na sociálnu prácu a sociálnu pedagogiku, sociálnu a humanitárnu prácu, sociálnu prácu, sociálno právnu činnosť a charitnú a sociálnu činnosť

b, vysokoškolské vzdelanie získané štúdiom v bakalárskom alebo magisterskom prípadne doktorskom programe zameranom na sociálnu prácu, sociálnu politiku,

⁵⁶ Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

sociálnu pedagogiku, sociálnu starostlivosť, sociálnu patológiu, právo, špeciálnu pedagogiku

c, absolvovanie akreditovaných vzdelávacích kurzov v oblastiach uvedených vyššie v celkovom rozsahu 200 hodín a praxe pri výkone povolania sociálneho pracovníka v trvaní najmenej 5 rokov

d, absolvovanie akreditovaných vzdelávacích kurzov v oblastiach uvedených vyššie v celkovom rozsahu najmenej 200 hodín a praxe pri výkone práce sociálneho pracovníka v trvaní najmenej 10 rokov ⁵⁷

6.8 Predpoklady pre výkon činnosti v sociálnych službách

V sociálnych službách vykonávajú odbornú činnosť :

a, sociálni pracovníci

b, pracovníci v sociálnych službách

c, pedagogický pracovníci

d, manželskí a rodinní poradci a ďalší odborní pracovníci, ktorí priamo poskytujú sociálne služby

Pri poskytovaní sociálnych služieb tiež posobia dobrovoľníci.

6.9. Priestupky upravené v zákone o sociálnych službách

Priestupku sa dopustí zamestnanec obce alebo kraja, zamestnanec štátu, alebo zamestnanec poskytovateľa sociálnych služieb a špecializovaný odborník, ktorý je prizvaný k účasti na inšpekcii poskytovania sociálnych služieb , pokiaľ poruší povinnosť zachovávať mlčanlivosť o údajoch týkajúcich sa osob, ktorým sú

poskytované sociálne služby, alebo príspevok na starostlivosť a o ktorých sa dozvie

57 Zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

pri svojej činnosti, za porušenie tejto povinnosti je možné uložiť pokutu do výšky 50 000 Kč.

Osoba blízka, alebo asistent sociálnej starostlivosti, ktorý je uvedený v § 83 zákona číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách, ktorí poskytovali pomoc používateľovi príspevku na starostlivosť, pokiaľ neohlási jeho úmrtie a to v dobe do 8 dní odo dňa úmrtia pričom za porušenie tejto povinnosti je možné uložiť pokutu do výšky 20 000 Kč.

Odpovednosť fyzických osôb za priestupok sa posudzuje podľa všeobecných ustanovení zákona číslo 200/1990 Sb., o priestupkoch. V konaní o priestupku sa postupuje podľa správneho poriadku s niektorými odchýlkami stanovenými zákonom číslo číslo 200/1990 Sb., o priestupkoch. 58

Priestupky, ktorých skutkové podstaty sú vymedzené v zákone číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách, sa prejednávajú z úradnej povinnosti. Priestupok nie je možné prejednať, pokiaľ od jeho spáchania uplynul 1 rok.

6.10 Inšpekcia kvality sociálnych služieb

Inšpekcia kvality slúži predovšetkým ako nástroj, ktorým sa zisťujú dve oblasti

a, či je sociálna služba poskytovaná v náležitej kvalite

b, či nie sú v sociálnej službe porušované práva užívateľov

58 Králová, J., Rážová, E., Sociálne služby a príspevok na starostlivosť, 4. aktualizované vydanie. Olomouc, Anag, 2012, 199s

Inšpekcia kvality je však pre poskytovateľov tiež príležitosťou ako v poskytovaných službách doceliť dobrej praxe. Inšpekcia kvality je vodítkom k dobrej praxi a súčasne dáva poskytovateľovi jasné doporučenia a návody ako postupovať pri eliminácii chýb a nedostatkov zistených inšpekciou.

Inšpekcia prebieha formou štátnej kontroly a opiera sa o :

a, zákon číslo 108/2006 Sb., o sociálnych službách

b, zákon číslo 552/1991 Sb., o štátnej kontrole

c, prevádzaciu vyhlášku číslo 505/ 2006 Sb.,

d, zákon číslo 500/2004 S., správny poriadok

e, metodiku inšpekcií

Pri inšpekcii sú meradlom kvality, teda kontroly, či je služba poskytovaná v náležitej kvalite, štandardy kvality poskytovaných služieb⁵⁹

Tieto štandardy sú uvedené v prílohe číslo 2 vyhlášky číslo 505/2006 Sb.

Štandardy sú zhrnuté do 15 oblastí, ktoré sú rozdelené na jednotlivé kritéria,

ktorých je celkom 46. Tieto kritériá sa delia na zásadné a nezásadné, pričom

zásadných kritérií je 17. Výsledkom merania kvality podľa štandardov je

potom bodové ohodnotenie jednotlivých kritérií a percentuálne počet všetkých

získaných bodov.

Pred novelou zákona o sociálnych služieb zo dňa 1.8.2006 bola súčasťou kontroly

pri inšpekcii tiež kontrola podmienok pre registráciu podľa § 79 a § 80 zákona o

sociálnych službách. V súčasnej dobe je oblasť registračných podmienok predmetom

⁵⁹ Čámský, P., Sembdner, J., Krutilová, D., Sociálne služby v ČR v teorii a praxi, Portál, 2011, 56s

samostatnej kontroly, ktorá prebieha mimo dobu inšpekcie.

Inšpekciu kvality sociálnych služieb je realizovaná :

a, u poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí majú vydané rozhodnutie o registrácii

b, u poskytovateľov sociálnych služieb podľa § 84 zákona o sociálnych službách u ktorých sa rozhodnutie nevyžaduje

c, u poskytovateľov sociálnych služieb podľa § 52 zákona o sociálnych službách

Inšpekciu kvality sociálnych služieb realizujú :

a, krajské úrady – u poskytovateľov zriadených alebo založených obcami, u

neštátnych subjektov a zariadení sociálnych služieb zriaďovaných ministerstvom

b, Ministerstvo práce a sociálnych vecí – u poskytovateľov , u ktorých krajský úrad vykonáva funkciu zriaďovateľa, alebo zakladateľa ⁶⁰

6.10 Vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb

Táto vyhláška Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny

nadobudla účinnosť 1.1.2007. Vyhláška upravuje zpusoby hodnotenia schopnosti

zvládať základné životné potreby. Upravuje tiež rozsah úkonov poskytovaných

v rámci základných činností u jednotlivých druhov sociálnych služieb a maximálnu výšku úhrady za poskytnutie sociálnych služieb.

V časti tretej predmetnej vyhlášky je upravená problematika stavov vylučujúcich

⁶⁰ Čámský, P., Sembdner, J., Krutilová, D., Sociálne služby v ČR v teorii a praxi, Portál, 2011, 58 s

poskytovanie pobytových služieb.

Naproti časť štvrtá uvedenej vyhlášky pojednáva o kvalifikačnom kurze pre pracovníkov v sociálnych službách.

V predposlednej šiestej časti tejto vyhlášky je upravená problematika náležitosti preukazu zamestnanca obce a zamestnanca kraja oprávneného k výkonu činností sociálnej práce.

Prílohu číslo 1 predmetnej vyhlášky tvorí vymedzenie schopností zvládať základné životné potreby.

Prílohu číslo 2 uvedenej vyhlášky tvorí obsah štandardov kvality sociálnych služieb.

Príloha číslo 3 bola zrušená a prílohu číslo 4 vyhlášky tvoria odbory vzdelania, pri ktorých absolvovaní sa nevyžaduje absolvovanie kvalifikačného kurzu pre pracovníkov v sociálnych službách.⁶¹

6.11 Sociálna reforma v roku 2012

Sociálnou reformou v roku 2012 rozumieme zmeny v sociálnom systéme, ktoré začali platiť od roku 2012. Hlavné zmeny spočívali v tom, že podpora od štátu začala byť vyplácaná na jednom mieste. Túto problematiku upravuje zákon číslo 73/2011 Sb., o Úrade práce ČR a o zmene súvisiacich zákonov v znení neskorších predpisov.

Rodičovské príspevky, príspevky pre zdravotne handicapovaných a pomoc sociálne slabým zaisťujú úrady práce.

Služby tak zostali dostupné na jednom mieste, pretože všetko zaisťuje Úrad práce.

Ďalšou právnou normou upravujúcou túto problematiku je vyhláška Ministerstva

MPSV číslo 505/2006 Sb. ktorou sa realizujú niektoré ustanovenia zákona o sociálnych službách

práce a sociálních vecí číslo 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostiach a prevedenia karty sociálních systémov.

Ako príklad niektorých zmien, ktoré nastali v dosledku tejto sociálnej reformy uvádzam napríklad :

- u podnikateľov, ktorým mimo iné ubudla povinnosť hlásiť voľné pracovné⁶¹ Vyhláška miesto a na druhú stranu mu pribudla pokuta pokiaľ zamestnáva ľudí na čierno
- rodičia detí , ktorí sa rozhodli dať svoje dieťa do školky či jaslí a neprídu pritom o rodičovský príspevok
- firmu môžu pre deti zamestnancov vybudovať firemnú školku
- zdravotne znevýhodnený či postihnutý, už nebudú musieť pri každom type žiadosti postúpiť nové lekárske posúdenie ⁶²

Ide teda o komplexnú zmenu v sociálnom systéme z ktorého najdôležitejšia pre osoby so zdravotným handicapom je novo prijatá právna norma jedná sa o zákon číslo 329/2011 Sb., o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a o zmene súvisiacich zákonov.

6.13 Projekty Ministerstva práce a sociálních vecí v oblasti sociálních služieb

Ide o projekt z názvom Podpora procesov v sociálních službách, ktorý je individuálnym projektom Ministerstva práce a sociálních vecí realizovaný v spolupráci s komisiou Rady Asociácie krajov ČR pre sociálne záležitosti a sociálními partnermi – Úniou zamestnávateľských zvezov ČR a Odborovým zvezom zdravotníctva a sociálnej starostlivosti ČR.

⁶² www.mpsv.cz/socialni reforma

Hlavným cieľom projektu je podporiť dostupnosť sociálnych služieb ich užívateľom prostredníctvom efektívneho a transparentného prostredia riadenia, distribúcie a monitoringu finančných prostriedkov z verejných rozpočtov do sociálnych služieb. Dieľčiami aktivitami k naplneniu hlavného cieľa sú právne štúdie v oblasti stratégie smerovania sociálnych služieb v kontextu služieb v obecnom záujme a to hlavne z pohľadu práva Európskych spoločenstiev, vrátane štúdie prevoditeľnosti k nastaveniu európskych účtovných a ekonomických štandardov, identifikácie a vyhodnocovania problematických sociálnych javov a vplyvu sociálnych služieb na riešení týchto javov. Projekt je tiež zameraný i na podporné aktivity, medzi ktoré patrí aj technická podpora sledovaných javov a finančných prostriedkov a podpora procesov, legislatívnych zmien a metodické činnosti Ministerstva práce sociálnych vecí zamerané na štrukturálne zmeny v systéme sociálnych služieb.⁶³

7. Sociálna starostlivosť v rámci Európskej Únie - porovnanie s Nemeckom, Veľkou Britániou a Slovenskom

7.1 Sociálna starostlivosť v Nemecku

Systém sociálnej starostlivosti v Nemecku je inak zavedený už viac ako 10 rokov kedy bol v roku 1994 zavedený poistný systém. Poistenie starostlivosti je v Nemecku povinný systém, ktorý predstavuje nadstavbu nad systémom zdravotného poistenia. To výrazným spôsobom minimalizovalo personálne a finančné náklady súvisiace so zavedením tohto systému. Vztahuje sa na všetkých obyvateľov, pričom v závislosti na charaktere ich zdravotného poistenia sa člení na dve paralelné formy a to na

⁶³ Čámský, P., Sembdner, J., Krutilová, D., Sociálne služby v ČR v teorii a praxi, Portál, 2011, 242 s

sociálne a súkromné poistenie. Oba typy sú samostatnými časťami povinného poistenia starostlivosti a ich základné odlišnosti spočívajú:

a, sociálne poistenie starostlivosti sa vzťahuje na všetky osoby, ktoré sú poistené v rámci povinného systému zdravotného poistenia čo tvorí približne 93 % populácie a vzťahuje sa pritom na povinne i na dobrovoľne poistené osoby v rámci systému zdravotného poistenia pričom dobrovoľne poistené osoby majú právo zvoliť si súkromé poistenie dlhodobej starostlivosti

b, súkromné poistenie starostlivosti sa vzťahuje na všetky osoby, ktoré sú poistené súkromnou zdravotnou poisťovňou (približne 7 % obyvateľstva)

Poistenie starostlivosti sa financuje z poistného plateného formou príspevkov.⁶⁴

7.1.1 Oblasti sociálnej starostlivosti v Nemecku

Osoby ktoré vyžadujú dlhodobú starostlivosť vedľa starostlivosti liečebnej

a lekárskej, môžu obdržať pomoc v štyroch základných oblastiach :

a, v rámci osobnej starostlivosti

b, v oblasti výživy

c, v oblasti mobility

d, v rámci pomoci v domácnosti

Na základe rozsahu potrebnej pomoci sú sociálne služby poskytované v troch základných stupňoch :

1. Stupeň – značná potrebná starostlivosť

Do tejto skupiny patria osoby ktoré potrebujú pomoc v oblasti osobnej starostlivosti, výživy alebo mobility je to tzv. základná starostlivosť. Jedná sa o najmenej 2 úkony a to aspoň 1 krát denne, pričom dodatočne potrebujú niekoľkokrát v týždni pomoc v domácnosti. Celková takáto doba starostlivosti činí minimálne 1,5 hodiny denne,

⁶⁴ Pruša, L. Ekonomia sociálnych služieb, 2, vydanie, Praha : Aspi, a.s. 2007, 127 s

pričom na základnú starostlivosť pripadá viac ako 45 minút.

2. Stupeň – vyššia potreba starostlivosti

Do tejto skupiny patria osoby, ktoré potrebujú pomoc v oblasti osobnej starostlivosti, výživy, alebo mobility a to aspoň 3 krát denne v roznom čase a dodatočne viackrát v týždni potrebujú pomoc v domácnosti. Celková doba starostlivosti činí najmenej 3 hodiny denne, pričom na základnú starostlivosť pripadajú aspoň 2 hodiny

3. Stupeň – najvyššia potreba starostlivosti

Do tejto skupiny patria osoby, ktoré potrebujú pomoc v oblasti osobnej starostlivosti, výživy alebo mobility po celý deň i v priebehu noci a dodatočne viackrát týždenne potrebujú pomoc v domácnosti. Celková doba starostlivosti činí najmenej 5 hodín denne pričom na základnú starostlivosť pripadajú najmenej 4 hodiny. Do tejto skupiny patria i osoby, ktoré potrebujú starostlivosť v podstatne širšom rozsahu vzhľadom na svoj veľmi nepriaznivý zdravotný stav.⁶⁵

Dávky z poistenia starostlivosti sa poskytujú z poistného fondu starostlivosti na základe živnosti.

Nutné lekárske rozhodnutie o existencii potreby starostlivosti

a jej závažnosti realizujú pracovníci ktorí sú v tomto odbore erudovaní. Jedná sa o lekárov a strední zdravotnícki personál z lekárskej služby fondov zdravotného poistenia. Proti neschváleniu žiadosti poistným fondom starostlivosti sa občan môže odvolať. Poskytovanie poistných dávok na starostlivosť sa diferencuje v závislosti na type poskytovanej starostlivosti.

Rozlišujú sa dávky na domácu starostlivosť, na starostlivosť v ústave, naturálne a peňažné dávky, a tiež dávky pre osobu ktorá potrebuje starostlivosť a dávky pre osobu ktorá starostlivosť poskytuje.

Dávky pre osoby, ktoré potrebujú starostlivosť sa člení v závislosti na tom kde je

⁶⁵ Pruša, L. *Ekonomia sociálnych služieb*, 2, vydanie, Praha : Aspi, a.s. 2007, 127 s

starostlivosť poskytovaná. Pri poskytovaní starostlivosti v domácnosti sú dávky odstupňované v závislosti na kategórii starostlivosti a poskytujú sa buď vo forme vecnej alebo v peňažnom plnení, alebo vo vzájomnej kombinácii.

Dávky vo vecnom plnení je možné charakterizovať ako náklady na opatrovateľskú službu, ktoré sú hradené z poistenia starostlivosti. Poistný fond starostlivosti hradí však náklady daného úkonu len do maximálnej výšky, ktorá je pre neho stanovená a náklady presahujúce nad rámec tohoto limitu musí hradiť osoba sama, ktorá potrebuje takúto starostlivosť.

Peňažné dávky je možné charakterizovať ako príspevok na ošetrovanie z poistného fondu starostlivosti osobe, ktorá potrebuje takúto starostlivosť.

Právo požiadať o túto dávku má osoba, ktorá starostlivosť potrebuje v žiadnom prípade o to nežiada rodinný príslušník ktorý starostlivosť poskytuje.

Znamená to teda, že závisí na rozhodnutí osoby, ktorá potrebuje starostlivosť či poskytne príspevok na ošetrovanie osobám poskytujúcim starostlivosť ako odmenu alebo mzdu.

Tento príspevok je nezdaniteľný a poskytuje sa v peňažnej podobe.⁶⁶

Z poistného fondu starostlivosti sú hradené tiež náklady na pomocky potrebné pri opatrovaní a tiež na úpravu bytu ktorej cieľom je prizposobiť byt tejto starostlivosti.

K významným zmenám došlo aj v oblasti infraštruktúry starostlivosti o starých a zdravotne postihnutých občanov. Tri roky po zavedení poistenia starostlivosti mali bezmocné osoby a ich rodinní príslušníci k dispozícii asi cca 12 000 ambulantných zariadení a viac ako 6000 zariadení so stacionárnym oddelením alebo zariadením s krátkodobým pobytom.

Tieto zmeny prispeli hlavne k tomu, že počet osob umiestnených v ústavoch sociálnej starostlivosti rýchlo klesol a poradníky na umiestnenie už od roku 1997 vlastne týmto aj neexistujú.

7.1.2 Porovnanie sociálnych služieb v SRN a ČR

V Českej republike je táto úprava sociálnych služieb upravená v právnej norme

⁶⁶ Pruša, L. Ekonomia sociálnych služieb, 2, vydanie, Praha : Aspi, a.s. 2007, 127 s

ktorou je zákon číslo 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách. Prevdzaciou právnou normou k tomuto zákonu je Vyhláška Ministerstva práce sociálních vecí a číslo 505/2006 Sb., ktorou sa realizujú niektoré ustanovenia zákona o sociálních službách. Zákon ako aj vyššie uvedená vyhláška nadobudli účinnosť 1.1.2007. V tomto komplexnom zákone o sociálních službách sú podrobne uvedené všetky formy sociálních služieb včetně ich financovania a okrem iného aj postup aký má žiadatel' o túto sociální službu zvolit' a na koho sa obrátit'.

Právna úprava sociální problematiky je v Nemecku upravená v Sociálním zákoníku – SGB který má celkom 12 knih . Oblast' sociálního zabezpečenia upravuje posledná XII. kniha tohoto sociálního zákonníku.⁶⁷

7.1.3 Financovanie sociálních služieb v ČR a v SRN

Sociální služby sú v České republice financované zo štátneho rozpočtu formou Dotácií v zanedbateľnej miere i z prostriedkov cirkví, nadácií a zbierok od občanov.

Tieto dotácie sú uvolňované a preposielané do rozpočtov krajov ktoré ich ďalej posielajú poskytovateľom sociálních služieb ktorí sú zapísaní v registri. Sociální služby sú tiež financované aj formou účelových dotácií. Tieto dotácie môže okrem ministerstva poskytnúť aj obec alebo kraj k financovaniu bežných výdavkov súvisiacich s poskytovaním sociálních služieb.

V SRN je systém financování sociálních služieb založený na povinnom poistnom systéme ktorý funguje už viac ako 10 rokov. Z tohto systému sú financované aj sociální služby v Nemecku. Jedná sa o systémové riešenie ktoré žiaľ v ČR zatiaľ nie je.

67 Klouda , M., Sociální služby v ČR a vo vybraných členských štátoch EU, Plzeň, 2012, 60 s.

7.2 Sociálne služby v Slovenskej republike

Jednou z formou pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii v Slovenskej republike sú sociálne služby, ktoré sú poskytované na základe zákona číslo 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. Cieľom zákona o sociálnych službách je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Sociálne služby sa zameriavajú hlavne na prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie, alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny lebo komunity, zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopností fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti, prevenciu sociálneho vylúčenia, riešenie krízovej sociálnej situácie jednotlivca a jeho rodiny.

Podľa cieľovej skupiny ktorej sú sociálne služby poskytované ich delíme:

- a, sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb
- b, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi⁶⁸
- c, sociálne služby pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a osoby v dochodkovom veku
- d, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií
- e, podporné služby

7.2.1 Rozdelenie sociálnych služieb

Sociálne služby rozdeľujeme na :

1. sociálne služby poskytované služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb kde radíme tieto služby – nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi kde patrí – pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúl'ad'ovania rodinného života a pracovného života, poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti, poskytovanie sociálnej

⁶⁸<http://www.employment.gov.sk/socialne-sluzby.html>

služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu

3. sociálne služby pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a osoby v dôchodkovom veku kde patrí - poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby ktoré dovršili dôchodkový vek, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská služba a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie tlmočnickej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomocok
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, kde patrí – monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií
5. podporné služby kde patria – odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, poskytovanie sociálnej služby v dennom centre, poskytovanie sociálnej služby v integračnom centre, poskytovanie sociálnej služby v jedálni, poskytovanie sociálnej služby v práci, poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny ⁶⁹

7.2.1.1 Forma sociálnej služby

Sociálna služba sa poskytuje ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou, podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredie v ktorom sa fyzická osoba zdržiava.

Ambulantná forma sociálnej služby sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná, alebo dopravovaná do miesta poskytovania tejto sociálnej služby.

Terénna forma sociálnej služby je poskytovaná fyzickej osobe v jej domácom prostredí.

Terennu sociálnu službu možno poskytovať aj formou terénnych programov ktoré sa vykonávajú odbornými činnosťami podľa zákona o sociálnych službách.

Pobytová forma sociálnej služby je poskytovaná ak súčasťou tejto služby je ubytovanie fyzickej osoby. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo ako týždenná sociálna služba.

⁶⁹<http://www.employment.gov.sk/socialne-sluzby.html>

Poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou.

7.2.1.2 Rozsah poskytovania sociálnej služby

Sociálna služba sa poskytuje na neurčitý čas alebo na určitý čas.

Poskytovateľ sociálnej služby je povinný vykonávať odborné činnosti, obslužné činnosti a ďalšie činnosti, zabezpečovať vykonávanie týchto činností alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje.⁷⁰

Odborné činnosti sú najmä:

- základné sociálne poradenstvo,
- špecializované sociálne poradenstvo,
- pomoc pri odkázanosti osoby na pomoc inej osoby,
- pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- sociálna rehabilitácia,
- ošetrovateľská starostlivosť v zariadení,
- pracovná terapia,
- tlmočenie,
- sprostredkovanie tlmočenia a osobnej asistencie,
- pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností.

Obslužné činnosti sú ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva.

Ďalšie činnosti sú:

- utváranie podmienok na
  1. prípravu stravy, výdaj stravy a výdaj potravín,
  2. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
  3. poskytovanie nevyhnutného ošatenia a obuvi,
  4. úschovu cenných vecí,
  5. vzdelávanie,
  6. záujmovú činnosť,
  7. osobného vybavenia,
  8. nevyhnutného ošatenia a obuvi,

⁷⁰ <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/ socialne-sluzby>

9. prepravy,

- poskytovanie
- donáška stravy,
- požičiavanie pomôcok,
- zabezpečenie záujmovej činnosti.

Ústredným orgánom štátnej správy, ktorý vykonáva pôsobnosť v oblasti poskytovania sociálnych služieb, je Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny. Ministerstvo vykonáva

dohľad nad dodržiavaním zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov pri:

- poskytovaní sociálnej služby a spôsobe jej vykonávania najmä z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd,
- uzatváraní zmlúv o poskytovaní sociálnej služby,
- dodržiavaní záväzkov zo zmluvy o poskytovaní sociálnej služby,
- vykonávaní odborných činností, na ktoré bola udelená akreditácia.

Oblasť sociálnych služieb upravuje **zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení.⁷¹

7.3 Zákon o pomoci v hmotnej núdzi

V rámci systému sociálnej ochrany je záchranná sociálna sieť (jednotlivcov, rodiny a jej členov) zabezpečená predovšetkým prostredníctvom **nástrojov pomoci v hmotnej núdzi** (zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok, je zakotvená v Ústave Slovenskej republiky. Cieľom je, aby pomoc v hmotnej núdzi mala povahu len preventívnych opatrení a dočasných riešení u tých, ktorých potenciál sa dá aktivovať. Aktivačné prvky v systéme pomoci v hmotnej núdzi smerujú jednoznačne k podpore filozofie aktívnej inklúzie.

⁷¹ <https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/socialne-sluzby>

Ďašou právnou normou upravujúcou tuto problematiku je Nariadenie Vlády SR číslo 324 /1999 Z.z. ktorým sa upravujú sumy dávky v hmotnej núdzi a sumy príspevkov na bývanie.

7.3.1 Dávka v hmotnej núdzi

Všeobecné informácie

Zákon upravuje právne vzťahy pri posudzovaní hmotnej núdze občana a poskytovaní dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke, ktorých cieľom je spolu s jeho príjmami zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť v hmotnej núdzi s príspevom aktívnej účasti občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú. Základné životné podmienky na účely tohto zákona sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

Podmienky nároku - hmotná núdza

Jednou z podmienok nároku na dávku v hmotnej núdzi je stav, kedy príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje [životné minimum](#) a občan a fyzické osoby, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Tento stav sa definuje ako stav hmotnej núdze.

Oprávnená osoba

Na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi má nárok

- občan Slovenskej republiky,
- cudzinec,
- osoba bez štátnej príslušnosti,
- azylant,
- cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana,
- odídenc s pobytom na území SR na základe povolenia príslušného orgánu,
- zahraničný Slovák s pobytom na území Slovenskej republiky,

ak sa im pomoc neposkytuje podľa osobitných predpisov alebo podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Spoločne posudzované osoby

Fyzické osoby, ktoré sa spoločne posudzujú na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sú

- manžel a manželka,
- rodičia a nezaopatrené deti žijúce s nimi v domácnosti,
- rodičia a ich deti do 25 rokov veku, ktoré nemajú príjem alebo majú príjem najviac vo výške minimálnej mzdy, žijúce s rodičmi v domácnosti, okrem detí, ktorým v čase evidencie uchádzačov o zamestnanie vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti a detí, ktorým sa vypláca invalidný dôchodok.

Príjem

Za príjem sa na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi považuje príjem v zmysle § 4 zákona č. 601/2003 Z. z.

Posudzovanie majetku

Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, sa nepovažujú za občanov v hmotnej núdzi, ani keď ich príjem nedosahuje životné minimum, ak si svojím majetkom môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť v hmotnej núdzi.

Za majetok sa považujú

- hnutel'né veci,
- nehnuteľné veci,
- práva, ak to ich povaha pripúšťa,
- majetkové hodnoty, ak to ich povaha pripúšťa.

Výška dávky v hmotnej núdzi

Dávka predstavuje na sumu

u jednotlivca 60,50 € (1 822,62 Sk) mesačne,

<http://www.employment.gov.sk>

u jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so 4 deťmi 115,10 € (3 467,50 Sk) mesačne,

u jednotlivca s viac ako 4 deťmi 168,20 €(5 067,19 Sk) mesačne,

u dvojice bez detí 105,20 €(3 169 Sk) mesačne,

u dvojice s dieťaťom alebo najviac so 4 deťmi 157,60 €(4 747,86 Sk) mesačne,

u dvojice s viac ako štyrmi deťmi 212,30 € (6 395,75 Sk) mesačne.

Dávka patrí občanovi, ktorý je v hmotnej núdzi, a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, na zabezpečenie základných životných podmienok.

Uvedené sumy dávky sa zvyšujú o 13,50 € (406,70 Sk) mesačne, ak je občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, tehotná žena. Toto zvýšenie patrí tehotnej žene od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, ak preukáže svoje tehotenstvo tehotenským preukazom a počas tehotenstva pravidelne navštevuje tehotenskú poradňu.

Dávkou je aj 13,50 € (406,70 Sk) mesačne u občana alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom spoločne posudzuje, ak je rodičom dieťaťa do jedného roku veku.

Dávkou je aj 17,20 € (518,17 Sk) mesačne pre dieťa na účely zabezpečenia jeho základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi, ak toto dieťa plní povinnú školskú dochádzku. Dávka sa poskytuje od začiatku školského roka v období školského vyučovania a školských prázdnin.

Dávka patrí len jednému z rodičov bez ohľadu na počet detí do jedného roku veku.

Formy poskytovania dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke

Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke sa poskytujú :

v peňažnej forme, vecnej forme, v kombinovanej forme.

Dávka vo vecnej forme je jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

Aktivačný príspevok pre dlhodobo nezamestnanú osobu, ktorá sa zamestná a pred nástupom do zamestnania mala zabezpečované základné životné podmienky a zmiernenú hmotnú núdzu a jej príjem zo závislej činnosti je najmenej na úrovni minimálnej mzdy, najviac však na úrovni trojnásobku minimálnej mzdy sa poskytuje len v peňažnej forme.

Spôsob poskytovania dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke.

Dávku a príspevky poskytuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny.

Financovanie dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke.

<http://www.employment.gov.sk>

Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke poskytované v pôsobnosti úradu práce, sociálnych vecí a rodiny sa financujú zo štátneho rozpočtu.

Konanie o nároku na dávku v hmotnej núdzi a príspevky k dávke

Nárok na dávku a príspevky vzniká právoplatným rozhodnutím úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o ich priznaní.

Žiadosť musí obsahovať meno a priezvisko občana, jeho trvalý pobyt a rodné číslo.

Na výzvu úradu práce, sociálnych vecí a rodiny občan doplní ďalšie údaje o svojej osobe alebo o osobách, ktoré sa s ním spoločne posudzujú.

Výplata dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke

Dávka a príspevky sa vyplácajú za celý kalendárny mesiac, a to aj v prípade, ak podmienky nároku boli splnené len za časť mesiaca.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vypláca dávku a príspevky občanovi v hmotnej núdzi mesačne pozadu, a to najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, splnili podmienky nároku na dávku a príspevky.

Občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca dávka a príspevky, je povinný ohlásiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny písomne do ôsmich dní zmeny vo všetkých skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku a príspevky a na ich výplatu.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny dávku a príspevky odníme a ich výplatu zastaví alebo ich zvýši, alebo zníži a vyplatí ich vo vyššej sume alebo v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku.

Ak je výška dávky a príspevkov nižšia ako 1 € , dávka a príspevky sa nevyplácajú.

Zákonom ustanovené sumy dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke môže upraviť k 1. septembru kalendárneho roka vláda Slovenskej republiky nariadením.

Formy poskytovania dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke

Dávka v hmotnej núdzi a príspevky k dávke sa poskytujú v peňažnej forme, vecnej forme, v kombinovanej forme.

Dávka vo vecnej forme je jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

Príspevky k dávke hmotnej núdzi si :

- a, aktivačný príspevok
- b, príspevok na bývanie
- c, príspevok na zdravotnú starostlivosť
- d, príspevok na bývanie

7.3.2 Jednorazová dávka v hmotnej núdzi

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä

- na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- základné vybavenie domácnosti,
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- na mimoriadne liečebné náklady.

Občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky, možno poskytnúť jednorazovú dávku v hmotnej núdzi do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima.

Poskytovanie dávky a príspevkov a poskytovanie jednorazovej dávky v hmotnej núdzi sa navzájom nevylučujú.

O poskytnutí jednorazovej dávky v hmotnej núdzi rozhoduje obec.

7.3.3 Životné minimum

Zákon číslo 601/2003 Z.Z. o životnom minime ustanovuje životné minimum ako spoločensky uznanú minimálnu hranicu príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

- K 1. júlu 2013 boli ustanovené sumy životného minima Opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 186/2013 Z.z.

Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú sa považuje suma alebo úhrn súm:

- **198,09 €** mesačne, ak ide o jednu **plnoletú fyzickú osobu**,
- **138,19 €** mesačne, ak ide o **d'alšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu**,
- **90,42 €** mesačne, ak ide o **nezaopatrené dieťa alebo zaopatrené neplnoleté dieťa**.

7.3.4 Ťažké zdravotné postihnutie

S cieľom podporiť sociálne začlenenie fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti poskytuje štát týmto fyzickým osobám pomoc vo forme jednorazových a opakovaných peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. Jedná sa o nasledovné peňažné príspevky:

- peňažný príspevok na osobnú asistenciu
- peňažný príspevok na kúpu pomôcky
- peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky
- peňažný príspevok na úpravu pomôcky
- peňažný príspevok na opravu pomôcky
- peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia
- peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla
- peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla
- peňažný príspevok na prepravu
- peňažný príspevok na úpravu bytu
- peňažný príspevok na úpravu rodinného domu
- peňažný príspevok na úpravu garáže
- peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov
- peňažný príspevok na opatrovanie.

V záujme umožniť fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím využívať výhody a zľavy v iných systémoch, ktoré patria do pôsobnosti iných rezortov (napr. pri premávke na

pozemných komunikáciách, vo verejnej preprave osôb, v kultúre), sa tejto skupine osôb vyhotovujú nasledovné druhy preukazov:

- parkovací preukaz pre fyzickú osobu so zdravotným postihnutím
- preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a preukaz fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom.

Tieto vyššie uvedené príspevky upravuje zákon číslo 441/2008 Z.z – zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

7.3.5 Jenorázová dávka v hmotnej núdzi a judikatúra

V tejto kapitole sa zameriam na jeden prípad zo súčasnosti. Jedna sa o to, že sa na mňa jedna pani obrátila s prozbou o právnu pomoc vo veci, že jej obec v ktorej býva nepriznala jednorázovú dávku v hmotnej núdzi. Obec vo svojom odovodnení svojho rozhodnutia uviedla, že dávku priznať nemohla nakoľko nemá všeobecne záväzné nariadenie o poskytovaní tejto dávky a preto nemá ani vyčlenené finančné prostriedky na túto pomoc. V tejto veci som podal odvolanie na príslušný krajský súd. č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi. Namietal som postup obce, ktorý nebol v súlade so zákonom o pomoci v hmotnej núdzi. Krajský súd však rozhodol, že obec postupovala v súlade so zákonom číslo č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, lebo dávku neposkytla z dôvodu, že na ňu nie je právny nárok.

Nakoľko pani nebola s rozsudkom Krajského súdu spokojná podal som dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky nášmu dovolaniu vyhovel a rozhodol tak, že rozsudok Krajského súdu zmenil v tom, že zrusil rozhodnutie obce o nepriznaní tejto jednorázovej dávky v hmotnej núdzi a vrátil obci túto vec na ďalšie konanie s tým, že obec musí znova posúdiť žiadosť tejto obyvateľky obce a prijať k tomu všeobecné záväzné nariadenie.

<http://www.employment.gov.sk>

7.3.6 Porovnanie sociálnej starostlivosti v ČR a v SR

Sociálnu starostlivosť v Českej republike upravujú zákony:

- a, zákon o poskytovaní dávok osobám so zdravotným postihnutím a vyhláška k tomu zákonu,
- b, ďalej je to zákon o sociálnych službách a vyhláška k tomuto zákonu,
- c, zákon o pomoci v motnej núdzi a vyhláška k tomuto zákonu,
- d, zákon o životnom a existenčnom minime a nariadenie vlády o zvýšení čistok životného a existenčného minima.

Sociálnu starostlivosť v Slovesnkej republike upravujú zákony:

- a, zákon o pomoci v hmotnej núdzi a nariadenie vlády o výške dávky v hmotnej núdzi
- b, zákon o životnom minime a opatrenia ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny o výške čiastky životného minima
- c, zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia
- d, zákon o sociálnych službách

Pri porovnaní právnej upravy poskytovaniu dávok osobám so zdravotným postihnutím v ČR a V SR je dôležité upozorniť na skutočnosť ,že popri tom čo v ČR sú tieto dávky iba dve a to príspevok na mobilitu a zvláštny príspevok na zakúpenie zvláštnej pomocky v SR je týchto týchto dávok až 14 jako uvádzam vyššie.

Pri porovnaní zákona o sociálnych službách v ČR a v SR je na mieste uviesť že právna uprava obidvoch týchto zákonov je podobná a líši sa len v určitých nepodstatných detailoch.

Za to však právna úprava o pomoci v hmotnej núdzi v ČR a SR je odlišná.

V ČR je možné občanovi v hmotnej núdzo poskytnúť príspevok na živobytie, doplatok na bývanie a mimoriadnu okamžitú pomoc. Na to však v SR je o občana ktorý je v hmotnej núdzi táto hmotná núdza riešená poskytovaním príspevkov k dávke v hmotnej núdzi.

Jedná sa o aktivačný príspevok čo je príspevok pre občana v hmotnej núdzi ktorý pracuje pre Obec v danom mesiaci určitý počet hodín a za túto prácu je mu poskytovaný tento príspevok.

Jeho výška je 63,07 eur.

Ďalej je to príspevok na zdravotnú starostlivosť, ktorý občan dostáva na zakúpenie liekov.

Výška tohoto príspevku je 2 eura.

Nasleduje príspevok na bývanie, ktorý je poskytnutý občanovi na uhradu nákladov spojených s bývaním. Jeho výška je 55,80 eur pre jednotlivca.

Ako posledný príspevok je ochranný príspevok, ktorý sa poskytuje v prípade, že osoba v hmotnej núdzi je v pracovnej neschopnosti po dobu dlhšiu ako 30 kalendárnych dní.

Jeho výška je 63,07 eur.

Právna úprava zákona o životnom minime v ČR a v SR je odlišná iba čo do výšky životného minima v Českej republike a v Slovenskej republike.

Ďalej je nutné zdorazniť že zákon o pomoci v hmotnej núdzi na Slovensku upravuje možnosť požiadať o jednorázovú dávku v hmotnej núdzi a to v mieste svojo trvalého pobytu.

Tak ako som uvádzal vyššie o proznaní tejto dávky rozhoduje obec prípadne mesto v ktorom má žiadateľ trvalý pobyt pričom na túto dávku nie je právny nárok tak ako to upravuje zákon o pomoci v hmotnej núdzi. Žiadateľ má však právo tak jako som aj uviedol v právnej veci navrhovateľky voči rozhodnutiu obecného úradu o nepriznaní jednorázovej dávky v hmotnej núdzi možnosť sa proti tomuto rozhodnutie odvolať na príslušný krajský súd.

Pri porovnaní tejto úpravy s úpravou v Českej republike je dôležité uviesť že mechanizmus Podmienok na túto dávku je podobná jako v zákone o pomoci v hmotnej núdzi platiaci na Slovensku, len s tým rozdielom že v českej republik esa jedná o mimoriadnu a okamžitú pomoc o korej rozhodne príslušný Úrad práce, ale na Slovensku o tejto dávke rozhoduje obec prípadne mesto kde má žiadateľ trvalý pobyt. Samozrejmosťou je to, že ak žiadateľ nie je spokojný s rozsudkom krajského súdu môže sa tak jako som to urobil aj ja v prípade tej žiadateľky podať dovalanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktoré v tomto prípade zjednotil prax rozhodovania súdov, ktore rozhodujú v prvom stupni v tejto veci. Preto je na mieste uviesť , že rozhodnutie Najvyššieho súdu v tejto veci je revolučným a výchovným pre ďalšie rozhodnutia Krajských súdov v tejto veci do budúca.

7.4 Sociálna starostlivosť vo Veľkej Británii

Podiel populácie prijímajúcej sociálnu pomoc je vo Veľkej Británii 15,3%.⁷²

System sociálneho zabezpečenia Spojeného kráľovstva zahŕňa:

- systém štátneho poistenia, ktorý poskytuje peňažné dávky v prípade choroby, nezamestnanosti, úmrtia partnera, dôchodku atď. Nárok na tieto dávky vzniká platením odvodov do štátneho poistenia,

- štátny zdravotný systém, ktorý poskytuje lekársku a stomatologickú starostlivosť a služby optikov a ktorý je bezplatný pre osoby s bydliskom vo Veľkej Británii a v Severnom Írsku,

- rodinné prídavky a programy daňovej úľavy na deti, ktoré poskytujú peňažné dávky osobám starajúcim sa o deti,

- nepríspevkové dávky pre niektoré kategórie zdravotne postihnutých osôb alebo osobných ošetrovateľov,

- iné náhrady na náklady zamestnávateľa vyplácané zamestnancom pri narodení dieťaťa alebo pri adopcii, ktorí majú nárok na materskú, otcovskú alebo adopčnú dovolenku.

Za normálnych okolností sa vo veku 16 rokov automaticky prideli číslo štátneho poistenia. Ak toto číslo nemáte, musíte oň požiadať, keď začnete pracovať.⁷³

Vo Veľkej Británii za úroveň poskytovania sociálnych služieb zodpovedá Ministerstvo zdravotníctva a štátny tajomník ktorý riadi inšpektorát sociálnych služieb.

Vo Veľkej Británii sú tri typy miestnej správy a to : rada hrabstva, metropolitné oblasti a Správny obvod Londýna, ktoré sú kompetentné k poskytovaniu sociálnych služieb

Regiónoch.

Sociálne služby sú financované kombinovaným systémom zloženým so štátnych financií, financií miestnej správy, a zvyšujúceho sa podielu financií platiteľov za sociálne služby. System zdravotnej starostlivosti je bezplatný. Vo Veľkej Británii sa

⁷² Slaný, A., et kol Sociálna ochrana a dochodkový systém, Brno, Kooperativa, 2004, 18 s

⁷³ Vaše práva sociálneho zabezpečenia v Spojenom kráľovstve, Európska Únia, 2012, 4 s

tiež realizuje tzv. preventívna starostlivosť a existujú zároveň zariadenia prvej krízovej pomoci. Preventívne sociálne služby zaisťuje predovšetkým nezávislý sektor. Regulátori kvality poskytovanej sociálnej starostlivosti sú štatutárne organizácie.⁷⁴

7.4.1 Financovanie sociálnej starostlivosti vo Veľkej Británii – podrobnejší exkurz

Vo Veľkej Británii sa v súčasnej dobe hovorí o väčšej adresnosti dávok sociálneho zabezpečenia vrátane sociálnych služieb, a to predovšetkým z dôvodu takzvaných úsporných opatrení. V súčasnej dobe má príjemca s nárokom na sociálnu službu nárok na finančnú dávku, ktorú môže použiť k nákupu potrebných sociálnych služieb. Sociálny pracovník spravuje tieto finančné prostriedky a navrhuje klientovi ako použiť a zároveň získať čo najlepšiu sociálnu službu za čo najpriateľnejšiu cenu.

Príjemca sociálnych služieb vo Veľkej Británii môže byť vnímaný ako klient, alebo ako zákazník, či dokonca ako spotrebiteľ. Veľká Británia sa javí ako štát kde príjemca je považovaný skor ako zákazník danej sociálnej služby.

Už behom obdobia vládnutia konzervatívnej vlády nastal posun britskej sociálnej politiky v ponímaní postavenia príjemcu sociálneho zabezpečenia.

Jeho predošlá pozícia bola vnímaná ako postavenie s nedostatkom slobody a plnej povinnosti sa podriaďovať rozhodnutiu štátu v tejto danej sociálnej oblasti.

V priebehu 80. a 90. rokov bola rola štátu k postaveniu financovateľa a zároveň supervizora nad sociálnymi službami.

V Českej republike je naproti tomu viac akcentované postavenie príjemcu sociálnych služieb skor ako klienta s možnosťou voľby.

⁷⁴ Fruhbauer, O., Bjalkovsky, Ch., Sociálne služby v EU, 2000, 35 a 36 s

Je to dane hlavne tým že v roku 2006 bola prijatá komplexná právna norma v oblasti sociálnych služieb známa ako zákon č.108/2006 Sb. o sociálnych službách. Tento zákon ku ktorému bola prijatá aj vyhláška ministerstva pod číslom 505/2006 Sb. ktorou sa realizujú niektoré ustanovenia zákona o sociálnych službách a nadobudla rovnako ako predmetný zákon účinnosť 1.1.2007.⁷⁵

Zákon o sociálnych službách komplexne upravuje problematiku poskytovania sociálnych služieb ako aj formy financovania týchto sociálnych služieb.

Podrobne je aj upravená problematika príspevku na sociálnu starostlivosť včítne stanovenia podmienok pre jeho poskytnutie žiadateľovi.

V uvedenej vyhláške k tomuto zákonu je podrobne upravený okrem iného aj rozsah úkonov poskytovaných v rámci základných činností u jednotlivých druhov sociálnych služieb a maximalna výška úhrad za poskytovanie niektorých sociálnych služieb.

7.5 Koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia v Európskej Únii

Koordináčné pravidlá sú pravidlá medzinárodného práva sociálneho zabezpečenia určené k previazaniu systémov sociálneho zabezpečenia s cieľom ochrániť postavenie migrujúcich pracovníkov, ich rodinných príslušníkov a podobných skupín osob v sociálnom zabezpečení. Nahradzujú len tie národné pravidlá, ktoré sú pre migrujúceho pracovníka alebo osobu samostatne zarobkovo činnú nevýhodné .

Základné princípy koordinácie sú :

- a, rovné zachádzanie a zákaz diskriminácie
- b, aplikácia právneho poriadku jedného štátu
- c, sčítanie dob poistenia

⁷⁵ Koldinská, K., Brtiská právna úprava a prax sociálnych služieb jako inšpirácia pre ČR?, Aplikované právo 2/2004, 66 – 68 s.

d, zachovanie získaných práv⁷⁶

Úloha koordinačných predpisov je ochrana práv migrujúcich pracovníkov v oblasti sociálneho zabezpečenia a zahrňuje nutnosť riešiť nasledujúce problémy :

a, je potrebné zabrániť konfliktu právnych poriadkov

b, je potrebné odstrániť nerovné správanie na základe štátnej príslušnosti

c, je potrebné napraviť prerušenie poistenia pracovníka z dovodu pohybu cez hranice

ktoré osoby znevýhodňujú pri splnení podmienok pre dávku, alebo výpočtu pre výšku dávky

d, je potrebné odstrániť teritoriálne požiadavky pre výplatu dávok

Na sociálnu sféru Európskej Únie však platí princíp subsidiarity a tato sféra bola v podstate ponechaná v pravomocii jednotlivých členských štátov.⁷⁷

Jedná sa o to, že sociálne zabezpečenie upravujú jednotlivé nariadenia EU pričom problematika sociálnej pomoci nie je v týchto nariadeniach upravená.⁷⁸

⁷⁶ Černá, J., Vací, A. Právo sociálneho zabezpečenia v rámci Európskej Únie, Plzeň : Aleš Čenek, 2005, 42 s

⁷⁷ Koldinská, K., Pikorová, G., Švec, L., Tomes, I., Sociálne zabezpečenie osob migrujúcich medzi štátmi EU, 1.vydanie, Praha : S.H.Beck, 2007, 13 s

⁷⁸ Sociálne zabezpečenie osob migrujúcich v rámci EU, MPSV, Praha, 2012, 4 s

7.6 Judikatúra Európskeho súdneho dvora v Luxemburku v otázkach sociálnej starostlivosti

7.6.1 Spor o príspevok na ťažkú invaliditu, ktorý je vyplácaný Spojeným kráľovstvom Veľké Británie a Severného Írska

Pani Thomas nebol priznaný príspevok na ťažkú invaliditu, pričom dovedom bola skutočnosť, že prišla vďaka svojej invalidite o zamestanie až po dosiahnutí veku odchodu do dôchodku. Pani Thomas namietala, že je týmto diskriminovaná na základe svojho pohlavia, pretože veková hranica stanovená pre odchod do dôchodku u mužov je 65 rokov u žien iba 60 rokov. Veľká Británie upravuje priznanie príspevku na ťažkú invaliditu, ľuďom ktorí nie sú schopní pracovať a príspevku na starostlivosť o invalidné osoby ľuďom, ktorí sa starajú o ťažko invalidné osoby a to vo svojom zákone o sociálnom zabezpečení z roku 1975.

Osoby ktoré dosiahli veku odchodu do dôchodku nemajú na tento príspevok nárok.

Snemovňa lordov, ktorá posudzovala danú vec v odvolacím konaní, prerušila toto konanie na základe ustanovenia článku 177 Zmluvy Európskych spoločenstiev a predložila Súdnemu dvoru otázku 11. Aj napriek tomu, že Súdny dvor uzavrel vec s tým, že v danej veci musí rozhodnúť príslušný súd dal určité vodítko.

V prvom rade zdoraznil, že priznanie vyššie uvedenej dávky bez ohľadu na to či má daná osoba právo na vyplácanie starobného dôchodku v súvislosti s uplynutím doby, po ktorú do systému prispievala, nemá priamy vzťah na finančnú rovnováhu celého systému.

Argument Veľkej Británie, že veľká väčšina žien odchádza do dôchodku v 60 rokoch, veku tu nehraje žiadnu rolu, lebo priznanie takých dávok o aké išlo aj v tomto prípade je individuálnym právom, ktoré nie je možné odoprieť, že je táto situácia skor výnimočná.⁷⁹

⁷⁹ Černá, J., Vací, A. Právo sociálneho zabezpečenia v rámci Európskej Únie, Plzeň : Aleš Čenek, 2005, 42 s

7.7 Judikatura Najvyššieho správneho súdu v Českej republike vo veci sociálnej starostlivosti

7.7.1 Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci príspevku na starostlivosť

Jedná sa o prípad spisová značka 6 Ads 29/2012 – 20 kedy sa pan žalobca M.T. obrátil na Najvyšší správny súd Českej republiky kasačnou sťažnosťou proti rozsudku Mestského súdu v Prahe zo dňa 8.11.2011 vo veci 2 Ad 25/2011 – 31.

Najvyšší správny súd Českej republiky rozhodol vo veci 6 Ads 29/2012 – 20 tak, že kasačnej sťažnosti žalobcu pana M.T. vyhovel a rozsudok Mestského súdu v Prahe zo dňa 8.11.2011 vo veci 2 Ad 25/2011 – 31 zrušil

Žalovaný pán M.T. sa kasačnou sťažnosťou domáhal toho, aby Najvyšší správny súd rozsudok Mestského súdu v Prahe vo veci potvrdenia rozhodnutia Mestského úradu v Příbrame ktorým mu bola zamietnutá žiadosť o zvýšení príspevku na starostlivosť zrušil.

Žalobca pan M.T vo svojej kasačnej sťažnosti namietal že poslal Mestskému úradu v Příbrami žiadosť o zvýšenie príspevku na starostlivosť ktorú riadne doložil a žiadal o zvýšenie príspevku na starostlivosť. Mestský úrad v Příbrame svoje rozhodnutie odovodnil tak, že vychádzal z posúdenia zdravotného stavu posudkovým lekárom okresnej správy sociálneho zabezpečenie v Příbrami.

Žalobca nesúhlasil s rozhodnutím Mestského úradu v Příbrami a obrátil sa na Posudkovú komisiu Ministerstva práce sociálnych vecí aby posúdila jeho zdravotný

stav. Posudková komisia Ministerstva práce sociálnych vecí vo svojom posudku potvrdila závery posudkového lekára okresnej správy sociálneho zabezpečenia v Pribrami, že sa nejedná o stredne ťažkú závislosť a teda, že rozhodnutie Mestského úradu v Pribramy o zvýšenie príspevku na starostlivosť bolo zamietnuté oprávnené. Žalobca sa neuspokojil s týmto záverom a napadol túto vec žalobou na Mestskom súde v Prahe, v ktorej mimo iné uvádzal, že posudková komisia Ministerstva práce a sociálnych vecí nevychádzala pro opetovnom posúdení zo sociálneho šetrenia vykonaného Mestským úradom v Pribramy a v tejto súvislosti svoje rozhodnutie riadne nezdôvodnila. Mestský súd rozhodol tak, že uložil povinnosť Mestskému úradu v Pribramy znova posúdiť zdravotný stav žalobcu. S tým aj naďalej žalobca nesúhlasil a podal kasačnú sťažnosť proti tomuto rozsudku Mestského súdu v Prahe kde uvádzal, že Mestský súd vec neposúdil správne a mal uložiť Mestskému úradu v Pribramy aby mimo iné posudok oprel o sociálne šetrenie ktoré bolo u ňo vykonané.

Najvyšší správny súd kasačnej sťažnosti vyhovel z dôvodu, že posudková komisia Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny, je povinná odovodniť prečo sa vo svojom posúdení odchýlila od výsledku sociálneho šetrenia, lebo tým vykazuje neákonnosť v nesprávnom posúdení právnej otázky.⁸⁰

Najvyšší správny súd teda vrátil tým, že kasačnej sťažnosti vyhovel vec krajskému súdu, ktorý je viazaný právnym názorom Najvyššieho správneho súdu.

Proti Rozsudku Najvyššieho správneho súdu nie sú opravné prostriedky prípustné.

⁸⁰ <http://www.judikaty.info/cz/document/nsscr/24821/?nohist=&nhid=>

8. De lege ferenda

Prijatím systému sociálnej pomoci v roku 2006 došlo tak k určitému završeniu sociálnej reformy v Českej republike a tiež v podstate k zanechaniu právnej úpravy sociálneho zabezpečenia z dob pred rokom 1989.

Je dôležité uviesť, že tento krok bol krokom správnym smerom a vyústil tak v niekoľkoročnú snahu o prijatie novej a ucelenej právnej normy v oblasti sociálnych služieb.

Toto je možné tiež zhodnotiť aj tým že v podstate došlo na rozdelenie koncepcie sociálneho systému a to na právnu úpravu dávok pomoc v hmotnej núdzi a systému sociálnych služieb ktorý je z tohoto pohľadu systémovým riešením.

Stávajúca právna úprava je preto rozhodne lepším riešením súčasného stavu ako bola tá predošlá a prekonaná právna úprava sociálneho systému tak ako to uvádzam vyššie. Aj napriek snahe o transparentnosť a systémovosť terajšej právnej úpravy vykazuje aj napriek tomu určité nedostatky. Ide hlavne o oblasť pomoci v hmotnej núdzi kde by bolo rozumné systémovo riešiť odborné požiadavky pre pracovníkov orgánov pomoci v hmotnej núdzi.

Ďalej sa to týka dávok pomoci v hmotnej núdzi konkrétne predovšetkým príspevku na živobytie, ktorého právna úprava je dosť neprehľadná.

Tiež je dôležité sa samozrejme zmieniť aj o oblasti sociálnych služieb. Myslím tým samozrejme problematiku príspevku na starostlivosť ktorého získavanie sa v minulosti hojne zneužívalo a preto je nutná jeho stála kontrola čerpania tohoto príspevku.

Navrhujem preto aby sa novelou zákona o sociálnych službách zprísnila kontrola

čerpania tohoto príspevku na starostlivosť aby znova nedochádzalo k jeho zneužívaniu
poberateľmi ako fyzickými tal aj právnickými osobami.

Musím zároveň aj poznamenať, že by som uvítal keby došlo k učiťej systemizácii
počtu sociálnych služieb a zpriehľadneniu ich ponuky.

Čo sa tíka financovania sociálnych služieb je určitým nutným požiadavkom stanoviť
v novele zákona o sociálnych službách podmienku, aby aj neštátne subjekty, ktoré
splňajú podmienky na získanie nároku na dotáciu túto dotáciu aj získali

9. Záver

Vo svojej diplomovej práci som sa venoval problematike sociálnej starostlivosti v ČR a zároveň v neposlednom rade aj problematike porovnania sociálnej starostlivosti v Českej republike ako aj v Nemecku, Veľkej Británii a Slovenskej republike.

Svoju diplomovú prácu som zpracoval do 8 kapitol. V prvej kapitole nazvanej úvod stručne uvádzam prečo som sa rozhodol pre danú tému diplomovej práce a uvádzam počet a témy jednotlivých kapitol.

Druhá kapitola nazvaná historický vývoj právnej úpravy sociálnej starostlivosti je písaná o vývoji tejto úpravy a to od staroveku až po súčasnosť.

Tretia kapitola mojej diplomovej práce je nazvaná dávky sociálnej starostlivosti a uvádzam v nej jednotlivé dávky sociálnej starostlivosti a zároveň podmienky pre ich priznanie.

Štvrtá kapitola má názov životné a existenčné minimum. Prehľadne v nej píšem o zákone ktorý upravuje túto problematiku

Piata kapitola je venovaná sociálnym službám. Píšem v nej o jednotlivých sociálnych službách a uvádzam aj zákon ktorý tieto služby upravuje.

Šiesta kapitola pojednáva o jednotlivých podmienkach poskytovania sociálnych služieb.

Siedma preposledná kapitola je venovaná porovaniu sociálnej starostlivosti v Českej Republike, Veľkej Británii a Nemecku. V tejto siedmej kapitole som uviedol aj príslušnú judikatúru v oblasti sociálnej starostlivosti a to vo Veľkej Británii a Českej republike.

Poslednú osmú kapitolu tvorí moj názor na de lege ferenda teda aký je moj názor na danú problematiku včetně návrhov riešenia tejto problematiky v budúcnosti.

Ako za cieľ vo svojej diplomovej som si dal obsiahnuť celú problematiku sociálnej starostlivosti v ČR a jej porovnanie so sociálnou starostlivosťou v Nemecku, Veľkej Británii a na Slovensku a dúfam že sa mi to v mojej diplomovej práci podarilo.

Resume

In my diploma i write about development social care in Czech republic and comparison with some states EU as Germany, Great Britain and Slovak republic.

In second chapter i write about development social care in history.

In third chapter i write about social benefit care. In fourth chapter i write about life and existential minimum.

In fifth chapter i write about welfare services.

In sixth chapter i write about conditions provision welfare services.

In seventh chapter i write about social care in some states EU as Germany, Great Britain and Slovak republic.

In eighth chapter i write about de lege. It is my opinion about social care in Czech republic about rules and conditions social care in future.

I hope that in my diploma i wrote about social care in Czech republic, Great Britain, Germany and Slovak republic as it was in past and in present day.

In future I would like work in social care as lawyer and I hope that social care

In Czech Republic will be in better degree development as it is in present day.

Zoznam použitej literatúry:

1. Arnoldová, A., Lekárska posudková činnosť a jej funkcie v systéme sociálneho zabezpečenia I časť, Praha, časopis Národné poistenie 4/2013
2. Čámský, P., Sembdner, J., Krutilová, D., Sociálne služby v ČR v teorii a praxi, Portál, 2011, 242 s
3. Černá, J. - Trinnerová, D. Vacík, A. Právo sociálneho zabezpečení.
2. rozsš. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2007
4. Černá, J. Vacík, A. Právo sociálneho zabezpečení v rámci Európskej únie. Plzeň : Vydavateľství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005
5. Fruhbauer, O., Bjalkovsky, Ch., Sociálne služby v EU, 2000, 35 a 36 s
6. Klouda, M., Sociální služby v ČR a vo vybraných členských štátoch EU, Plzeň, 2012, 60 s.
7. Koldinská, K. Pikorová, G. Švec, L. Tomeš, I. Sociální zabezpečení osob migrujících mezi státy EU. 1. vyd. Praha : C.H.Beck, 2007
8. Koldinská, K. Sociální právo. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2007
9. Koldinská, K., Britská právná úprava a prax sociálnych služieb jako inšpirácia pre ČR?, Aplikované právo 2/2004, 66 – 68 s.
10. Králová, J., Řážová E. Sociální služby a příspěvek na péči. 3.vyd. Anag, 2009

11. Krebs, V., et al. Sociální politika. 4.vyd. Praha : ASPI a.s., 2007,
12. Pruša, L. Ekonomia sociálnych služieb, 2, vydanie, Praha : Aspi, a.s. 2007, 127 s

13. Slaný, A., et kol Sociálna ochrana a dochodkový systém, Brno, Kooperativa, 2004, 18 s

14. Sociální zabezpečení osob migrujících v rámci EU, MPSV, 2009

- 15, Spirit, M. a kolektiv Pracovní právo a právo sociálního zabezpečení v ČR, vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň. 2009
- ..
- 16, Troster, P a kolektiv Právo sociálního zabezpečení, 4. přepracované a doplněné vydání, C.H.Beck, Praha. 2008

- 17, Vaše práva sociálneho zabezpečenia v Spojenom kráľovstve , Európska Únia , 2012, 4 s

- 18, www.mpsv.cz

- 19, www.employment.gov.sk

- 20, 80 <http://www.judikaty.info/cz/document/nsscr/24821/?nohist=&nhid=>

Právne predpisy :

- 1, zákon č. 329/2011 Sb,

- 2, Vyhláška č. 388/2011 Sb,

- 3, zákon číslo 108/2006 Sb,

4, Vyhláška č. 389/2011 Sb,

5, zákon č. 111/2006 Sb,

6, Vyhláška č. 389/2011 Sb,

7, zákon číslo 110/2006 Sb,

8, Nařízení vlády č. 409/2011 Sb.

9, zákon č. 448/2008 Z.z.

10, zákon č. 599/2003 Z. z.

11, číslo 601/2003 Z.Z.

12, Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 186/2013 Z.z.

13, zákon číslo 441/2008 Z.z